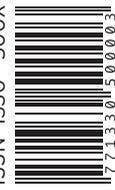

HRVATSKI VOJNIK

PRINTED IN CROATIA

0 1 4 1 0

ISSN 1330 - 500X

9 17713301500003

EUR 2,10 / CAD 3,00 / AUD 3,30 / USA 2,00 / CHF 3,50 / SLO EUR 1,80 / SEK 17,00 / NOK 17,00 / DKK 15,50 / GBP 1,30

VOJNOOBAVJEŠTAJNA BOJNA HKOV-a

Obuka timova za dubinski nadzor na **CRVENOJ ZEMLJI**

MODERNIZACIJE RAKETNIH SUSTAVA 122 MM BM-21 "GRAD"

19. godišnjica
akcije Plitvice

Borimo se
protiv
zaborava

GOMBR

VOJNICI SPORTAŠI
NAJBOLJI PROMOTORI
ORUŽANIH SNAGA

BESPOSADNE LETJELICE
- NOVI PROJEKTI

VOJNA TEHNIKA / MORH / OSRH / MAGAZIN

HRVATSKI VOJNIK

Osvrt na prvu obljetnicu članstva RH u NATO-u

HRVATSKA, VJERODOSTOJNA ČLANICA SAVEZA

Obilježavajući prvu obljetnicu članstva u NATO-u, zadovoljstvo nam je ustvrditi kako se Republika Hrvatska potvrdila kao nadalje vjerodostojna članica Saveza, dok je članstvom istodobno ostvarila svoje bitne nacionalne interese. Članstvom u NATO-u Republika Hrvatska je snažno pridonijela svojoj nacionalnoj sigurnosti, te svom općem položaju u međunarodnoj zajednici. U članstvu u Savezu Republika Hrvatska prepoznaje svoj strateški interes, u njemu vidi najčvršće jamstvo svoje sigurnosti, te najbolji okvir za svoj angažman u očuvanju i promicanju regionalne, europske i međunarodne sigurnosti, te transatlantskog savezništva i partnerstva, čije vrijednosti i interese u potpunosti dijeli.

Republika Hrvatska se u prvih godinu dana članstva u Savezu potvrdila kao članica voljna i sposobna pridonositi zajedničkoj sigurnosti. Prepoznata je kao zemlja koja ima uravnotežen, osmišljen pristup složenim pitanjima kojima se bavi Savez, što joj omogućava izgradnju čvrstih, trajnih odnosa sa saveznicima. Ministarstvo obrane i Oružane snage dali su svoj snažan doprinos djelovanju i afirmaciji Republike Hrvatske u NATO-u te ostvarivanju naših nacionalnih interesa u Savezu i kroz Savez.

Tijekom prve godine članstva, djelovanje obrambenog sustava Republike Hrvatske u NATO-u bilo je prioritarno usmjereno, s jedne strane, na potporu aktivnostima kojima se jača sposobnost Saveza za zajedničku, kolektivnu obranu, kao temeljnu zadaću Saveza, i kojima se jača sposobnost odgovora na krize i potrebe mirovnih operacija, te, s druge strane, na proces naše potpune integracije u NATO.

Prva godina članstva je, među ostalim, bila obilježena i izazovima ekonomske krize, što je iziskivalo iznalaženje uravnoteženog, održivog obrambenog proračuna, unutar kojega je potrebno odgovoriti na potrebe kako nacionalne tako i savezničke sigurnosti. Snažan je naglasak na očuvanju i nastavku ispunjenja obveza koje proizlaze iz članstva u NATO-u, što pak, sa svoje strane, kroz sustav kolektivne obrane, daje najbolja jamstva našoj nacionalnoj sigurnosti.

U cilju doprinosa zajedničkoj sigurnosti, nastavljeno je sudjelovanje u savezničkim operacijama kojima se nastoji otkloniti prijetnje euroatlantskoj sigurnosti, ponajprije u Afganistanu, te stabilizirati regija jugoistoka Europe, gdje smo se uključili u važnu operaciju na Kosovu, dok smo također svoj prepoznatljiv dopri-

nos davali kroz potporu euroatlantskim težnjama država u regiji. Članstvom Republike Hrvatske u NATO-u ojačana je perspektiva euroatlantskih integracija svih zemalja jugoistočne Europe. Naše članstvo je ujedno čvrst dokaz kako se reforme koje se poduzimaju u procesu pristupanja Savezu višestruko isplate.

Proces integracije je u prvoj godini bio osobito intenzivan. Neposredno nakon ulaska, integracijski procesi uključili su nekoliko značajnih područja. Prije svega, nastavak razvoja obrambenih sposobnosti i pripremu deklariranih snaga koje je Republika Hrvatska preuzela implementacijom paketa Ciljeva snaga, nekadašnjih Partnerskih ciljeva koji su ulaskom u članstvo postali Ciljevi snaga. Gotovo istodobno s ulaskom Republike Hrvatske u članstvo, intenzivirali su se naponi na dvama značajnim područjima koja su ključna za funkcioniranje Republike Hrvatske kao punopravne članice – uvezivanju u NATO-ovu informacijsku mrežu i integraciji u NATO-ov sustav zajedničke protuzračne obrane.

Nastavljen je proces usvajanja pravne stečevine NATO-a, te je započelo sudjelovanje u sustavu zajedničkoga savezničkog financiranja. Određen je i naš doprinos zajedničkoj zapovjednoj strukturi NATO-a, dok samo upućivanje hrvatskih časnika i dočasnika na položaje u NATO-ovim zapovjedništvima započinje ove godine. Tijekom prve godine Republika Hrvatska se uključila u rad niza NATO-ovih agencija i radnih tijela, odbora, pododbora i radnih skupina. Otvorene su perspektive hrvatskim tvrtkama za dobivanje poslova s NATO-om, čime naše članstvo dobiva i svoju gospodarsku dimenziju.

Republika Hrvatska aktivno se uključila u transformacijske procese unutar samog Saveza. S posebnom pozornošću sudjelujemo u raspravama o novom Strateškom konceptu NATO-a, koji treba izraziti temeljno suglasje država članica glede glavnih usmjerenja Saveza u doglednoj budućnosti.

Prva obljetnica članstva Republike Hrvatske u Sjevernoatlantskom savezu posebna je prilika da svim djelatnicama i djelatnicima Ministarstva obrane, pripadnicama i pripadnicima Oružanih snaga, na zadaćama u zemlji i u operacijama, iskreno zahvalim na svim naporima što ih poduzimaju te srdačno čestitam na zajedničkom uspjehu koji sada obilježavamo.

Ministar obrane **Branko Vukelić**

8

Borimo se protiv zaborava

“Hrvatska je danas članica NATO saveza, naši vojnici i policajci i dalje pronose hrvatsko ime diljem svijeta, a uskoro ćemo biti i članica Europske unije. Vratit ćemo se kući, tamo kamo i pripadamo, a sve to zahvaljujući žrtvi Josipa Jovića i svih hrvatskih branitelja”, poručila je premijerka Kosor, zaključivši da se svi zajedno moramo boriti za pravnu i pravednu hrvatsku državu, a protiv organiziranog kriminala i korupcije

Ova je vježba dio obuke Satnije za dubinski nadzor za zadaću prikupljanja obavještajnih podataka uz pomoć ljudskih izvora, u sklopu koje su se uvježbavali budući vojni obavještajci, polaznici 9. naraštaja Temeljne časničke izobrazbe vojnobavještajnog roda

OBUKA TIMOVA ZA DUBINSKI NADZOR NA CRVENOJ ZEMLJI

4

10

Vojnici sportaši najbolji promotori oružanih snaga

Poznato je da se sve vojske svijeta iznimno brinu za vrhunske sportaše u svojim redovima i ponose se njima. Za takvu praksu zalaže se i general Mikočević, koji smatra da je imati vojnika, dočasnika, časnika koji je i dobar sportaš pravo bogatstvo oružanih snaga

Naslovnici snimio Davor KIRIN

MORH I OSRH

2 HRVATSKA I NATO

Hrvatska, vjerodostojna članica Saveza

7 NOVOSTI IZ MORH-a

Sastanak Predsjednika RH i predsjednice Vlade RH o obrambenim pitanjima i pitanjima vanjske politike

13 HRZ i PZO

Prvi pripadnici OSRH završili NATO-ov tečaj za časnike za navođenje

15 SIGURNOST

Zaštita VIP osoba

16 NOVOSTI IZ OSRH-a

Završen prvi ciklus izobrazbe Cisco akademije na HVU

17 MEĐUNARODNA SURADNJA

Izaslanstvo GSOSRH u Savezničkom zapovjedništvu za operacije

VOJNA TEHNIKA

18 NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE

22 VOJNA TEHNIKA

Modernizacije raketnih sustava 122 mm BM-21 "GRAD"

26 VOJNA TEHNIKA

Besposadne letjelice - novi projekti

29 VOJNA TEHNIKA

Projekt amfibijske fregate

MAGAZIN

30 PODLISTAK

Miroslav Ferić - as Bitke za Britaniju (II. dio)

32 DOMOVINSKI RAT

Izvješća o napadima srpskih postrojbi na području Banovine i Pounja u srpnju 1991. (II. dio)

33 DUHOVNOST

"Blaženi koji ne videše, a vjeruju"

Ova je vježba dio obuke Satnije za dubinski nadzor za zadaću prikupljanja obavještajnih podataka uz pomoć ljudskih izvora, u sklopu koje su se uvježbavali budući vojni obavještajci, polaznici 9. naraštaja Temeljne časničke izobrazbe vojno-obavještajnog roda

Obuka timova za d CRVENOJ

ubinski nadzor na **ZEMLJI**

Na vojnom poligonu Crvena zemlja kod Knina pripadnici Satnije za dubinski nadzor Vojnoobavještajne bojne HKoV-a proveli su obuku timova za dubinski nadzor, kao i praktični dio specijalističke obuke polaznika 9. naraštaja Temeljne časničke izobrazbe vojnoobavještajnog roda.

Što lošiji meteorološki uvjeti, to bolja obuka

Kako nam je rekao o. d. zapovjednika Satnije za dubinski nadzor satnik Petar Kampačić, obuka timova za dubinski nadzor provodi se s ciljem podizanja razine obučanosti i standardizacije osnovnih taktičkih radnji i postupaka, a sve zadaće koje se uvježbavaju podupiru zadaće Satnije i popis zadaća važnih za misiju s težištem na djelovanju u području operacije, kao i infiltracije (ubacivanja) u to područje te eksfiltracije (izvlačenja) u specifičnim meteorološkim i terenskim uvjetima. Stoga je Crvena zemlja idealan poligon za njihovo uvježbavanje, gdje krški teren i promjenjiva klima osiguravaju potrebne specifične uvjete, u što smo se i sami imali priliku uvjeriti. Naime, tijekom samo nekoliko sati boravka na poligonu u podnožju Dina-re kao da smo prošli kroza sva godišnja doba – uz pogled na mjestimično snježni pokrivač na obroncima te čudljive planine mogli smo uživati na suncu u kratkim

rukavima, a dok smo pokušavali naći dobro skrivene odnosno izvrsno maskirane sudionike vježbe, lagana kišica ubrzo je prerasla u pljusak, koji je na svojoj koži osjetio i naš fotograf, da bi potom opet zasjalo sunce... “Svi ti elementi znatno otežavaju specifične zadaće, koje provode pripadnici Satnije”, rekao nam je satnik Kampačić, dodavši da im upravo takvi uvjeti odgovaraju, dakle, što lošije, to bolje!

Za potrebe uvježbavanja ustrojene su odgovarajuće cjeline – stožerno osoblje i instruktori te provedbeni timovi, koji provode uvježbavanje u skladu s dobivenim zadaćama, kao i suprotni tim (“crveni”), a svakom timu za dubinski nadzor pridodan je i nadzorni element. Stožerno osoblje planira i vodi uvježbavanje timova te osigurava resurse i koordinira provedbu zadaće, a nadzorni element pruža potporu u obučavanju tima te prati i ocjenjuje rad svih pripadnika tima za dubinski nadzor na terenu uz koordinaciju sa zapovjednikom tima i zapovjedništvom Satnije te s instruktorima.

Obučavanje se provodi dvostranom taktičkom vježbom u kojoj se sjedinjuju sve uvježbane radnje i postupci timova za dubinski nadzor, a scenarij vježbe osmišljen je za provedbu zadaće u što realnijim uvjetima. Dakle, kad dobiju zadaću i shvate što se točno od njih traži,

slijedi planiranje provedbe zadaće kroz proces donošenja odluke, a potom i provedba na terenu u protivničkoj dubini. Za svaki tim za dubinski nadzor određuju se različiti ciljevi, koje moraju locirati i staviti pod stalni nadzor, zatim ga identificirati i nominirati po vrijednosti te izvijestiti sve važne podatke o cilju i događanjima na cilju i u okruženju, koji će potom biti obrađeni i prosljeđeni korisniku. Za potrebe vježbe izrađeni su u obliku fotografija važni vojni ciljevi kao što su logistička baza i zapovjedno mjesto korpusa te teroristički kamp. Postavljeni su u zadanim područjima, a osigurava ih suprotna strana (“crveni”). Timovi se u protivničku dubinu ubacuju i izvlače uz pomoć helikoptera, a zbog dužine trajanja zadaće ondje izrađuju i patrol-bazu u kojoj borave dvije noći, te pritom moraju paziti da ih “crveni” ne otkriju. Vježba završava uspješnim lociranjem cilja i prikupljanjem podataka, koje prosljeđuju nadređenom zapovjedništvu, a u slučaju otkrivanja timova, njihovim izvlačenjem iz protivničke dubine.

Ova vježba dio je obuke Satnije za dubinski nadzor za zadaću prikupljanja obavještajnih podataka uz pomoć ljudskih izvora, u sklopu koje su se uvježbavali i budući vojni obavještajci, polaznici 9. naraštaja Temeljne časničke izobrazbe vojnoobavještajnog roda. Kako nam je rekao voditelj specijalističke obuke natporučnik Dražen Šetitić, riječ je o nekoliko polaznika iz različitih skupina (kadeti i dragovoljni ročnici te ostali iz sustava), a tijekom petodnevnog boravka na Crvenoj zemlji uvježbavali su taktičke radnje i postupke tima za dubinski nadzor, odnosno praktični dio izobrazbe iz predmeta Taktika malih skupina, kao i zadaće iz predmeta Vojna topografija, Veze i izvješćivanja te Pješачko oružje i zadaće gađanja. “Vrhunac ovog dijela obuke bila je provedba dnevno-noćne vježbe u realnoj taktičkoj situaciji i vremenskim uvjetima”, rekao je natporučnik Šetitić, dodavši da su prije dva tjedna bili i na Vojnom poligonu Slunj da bi osjetili različite meteorološke i zemljišne uvjete, a sve s ciljem da bi oni koji će, vjerojatno, u budućnosti planirati takvu obuku za druge i sami osjetili kako to izgleda na terenu. ■

Sastanak Predsjednika RH i predsjednice Vlade RH o obrambenim pitanjima i pitanjima vanjske politike

U sklopu redovitih konzultacija o pitanjima iz zajedničkih ovlasti, u Uredu predsjednika Republike Hrvatske sastali su se Ivo Josipović, predsjednik Republike, i Jadranka Kosor, predsjednica Vlade RH, u pratnji suradnika. Razgovarali su o pitanjima obrambene i vanjske politike, priopćeno je iz Ureda predsjednika RH.

U prvom dijelu sastanka, koji je bio posvećen obrambeno-vojnim pitanjima, raspravljalo se o aktualnom stanju i perspektivama razvoja obrambenog sustava, uključujući njegovo financiranje i realizaciju planova modernizacije. Naglašena je potreba racionalizacije dijela troškova boljom organizacijom poslova. Zaključeno je da su prioriteti na ovom području sigurnost hrvatskih građana, društva i države u cjelini te sigurnost pripadnika Oružanih snaga u obavljanju zadaća u zemlji i inozemstvu, kao i doprinos međunarodnoj sigurnosti. U tom kontekstu, Predsjednik Republike i predsjednica Vlade

složili su se o pokretanju postupka u Hrvatskom saboru za povećanje hrvatskog kontingenta ISAF-a za 20 pripadnika Oružanih snaga.

U drugom dijelu sastanka, posvećenome vanjskoj politici, sugovornici su se uzajamno informirali o tekućim i planiranim vanjskopolitičkim aktivnostima. Raspravljano je o pitanjima vezanima uz završetak pristupnog procesa EU, uključujući važnost intenzivnijeg komuniciranja s javnošću u posljednjoj fazi pregovaračkog procesa. Razgovaralo se također o unapređenju odnosa sa susjedima i o regionalnoj suradnji, navodi se na kraju priopćenja.

OJI

Brifing za medije povodom obljetnice ulaska RH u NATO savez

Prije točno godinu dana Republika Hrvatska službeno je postala punopravnom članicom NATO-a. Tim povodom u MORH-u je priređen brifing za predstavnike medija, na kojem su govorili državni tajnik Ministarstva obrane Pjer Šimunović i državni tajnik za politička pitanja Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija Davor Božinović.

Predmet izlaganja državnog tajnika Božinovića bio je vanjskopolitički i sigurnosni okvir članstva RH u NATO-u. "Sve što smo prezentirali hrvatskoj javnosti uoči pristupanja Hrvatske Savezu sada doživljava potvrdu", istaknuo je Božino-

vić. "Hrvatska je sve vidljiviji čimbenik međunarodnih odnosa, a naši interesi se uspješnije profiliraju unutar međunarodne zajednice. NATO više ne postoji bez Hrvatske, koja sudjeluje u procesu donošenja odluka", naglasio je. Govoreći o aktualnostima u Savezu, državni tajnik MVPEI-ja istaknuo je proces izrade novog Strateškog koncepta NATO-a, koji će odgovoriti na pitanja sučeljavanja sa suvremenim sigurnosnim rizicima. Druga aktualnost je pitanje proširenja, u kojem Hrvatska igra vrlo aktivnu ulogu. Naime, širenje će se u perspektivi odnositi na regiju jugoistočne Europe. Hrvatska ga podržava, jer joj je u interesu širenje NATO-a u neposredno susjedstvo. Glede situacije u Afganistanu, Hrvatska je svjesna važnosti stabilizacije te zemlje i za sjevernoatlantski prostor.

Državni tajnik MORH-a Pjer Šimunović orijentirao se na obrambeno-vojni segment članstva RH u NATO-u. Prioritetnim predmetima označio je razvoj doprinosa RH sustavu kolektivne obrane, razvoj doprinosa Savezu u operacijama odgovora na krize i mirovnim operacijama, te postupnu punu integraciju RH u sve dijelove Saveza. U sklopu procesa integracije aktualni su uvođenje naših sustava u informacijski sustav NATO-a, zajednička saveznička protuzračna obrana, proces usvajanja pravne stečevine NATO-a i popuna pozicija OSRH u zapovjednim strukturama NATO-a. "U protekloj godini Hrvatska se dokazala kao vjerodostojna članica", zaključio je Šimunović.

U odgovorima na pitanja novinara potvrđeno je da se razmatra mogućnost povećanja upućivanja pripadnika OSRH u misiju ISAF u Afganistanu za dodatnih 20 pripadnika, koji bi bili razmješteni na području Kabula i Mazar-e-Sharifa. Također, istaknuta je važnost doprinosa OSRH u mirovnoj misiji ISAF u Afganistanu u smislu restrukturiranja snaga i obučnih timova, kao i sudjelovanja u topničkoj i zrakoplovnoj obuci.

D. VLAHOVIĆ

Marija ALVIR, snimio Davor KIRIN

“Hrvatska je danas članica NATO saveza, naši vojnici i policajci i dalje pronose hrvatsko ime diljem svijeta, a uskoro ćemo biti i članica Europske unije. Vratit ćemo se kući, tamo gdje i pripadamo, a sve to zahvaljujući žrtvi Josipa Jovića i svih hrvatskih branitelja“, poručila je premijerka Kosor, zaključivši da se svi zajedno moramo boriti za pravnu i pravednu hrvatsku državu, a protiv organiziranog kriminala i korupcije

Polaganjem vijenaca i paljenjem svijeća kod spomenika na Plitvičkim jezerima 31. ožujka obilježena je 19. godišnjica pogibije Josipa Jovića i akcije Plitvice, u kojoj je ranjeno sedam hrvatskih redarstvenika. Uz članove obitelji Jović, prvoj žrtvi u Domovinskom ratu počast su odala državna izaslanstva, predstavnici županijskih i lokalnih vlasti te brojnih braniteljskih udruga. U ime Predsjednika Republike vijenac je položio načelnik Glavnog stožera OSRH-a general zbora Josip Lucić, u ime predsjednika Hrvatskog sabora potpredsjednik Ivan Jarnjak, a u ime Vlade premijerka Jadranka Kosor. U izaslanstvu Vlade bili su potpredsjednik Vlade i ministar zdravstva i socijalne skrbi Darko Milinović, ministri obrane i unutarnjih poslova Branko Vukelić i Tomislav Karamarko te ministar obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti Tomislav Ivić, a u izaslanstvu Predsjednika Republike i vrhovnog zapovjednika OSRH-a uz generala Lucića bili su kontraadmiral Ante Urlič, zapovjednik Hrvatske ratne mornarice, brigadni general Tomo Medved, načelnik Uprave GSOS-a za personalne poslove, brigadir Nikola Županić, zapovjednik Bojne za specijalna djelovanja, te brigadir Dragan Basić, zapovjednik Počasno-zaštitne bojne.

U prigodnim obraćanjima okupljenima svi su isticali veličinu žrtve prvog hrvatskog redarstvenika i važnost očuvanja vrijednosti Domovinskog rata, kao i uspomene na sve hrvatske žrtve. “Danas se sjećamo Josipa Jovića i hrvatskih branitelja, koji su vodili oslobodilački i pravedan obrambeni rat. Činjenica je da ne bi bilo ni slobodne, ni europske, ni demokratske Hrvatske da nije bilo Josipa Jovića i svih hrvatskih branitelja, kao i dr. Franje Tuđmana, koji je pozvao u obranu Republike Hrvatske i svega što nam je sveto“, rekla je premijerka Kosor, dodavši da Jovićeve žrtve dokazuje da je Domovinski rat bio pravedan, obrambeni i osloboditeljski. “Borimo se protiv zaborava“, pozvala je sve okupljene, zaključivši da upravo dolazak na Plitvice, kao i na sva druga hrvatska stratišta, pokazuje da Hrvatska neće zaboraviti svoje žrtve. “Hrvatska je danas članica NATO saveza, naši vojnici i policajci i dalje pronose hrvatsko ime diljem svijeta, a uskoro ćemo biti i članica Europske unije. Vratit ćemo se kući, tamo gdje i pripadamo, a sve to zahvaljujući žrtvi

Na spomen-obilježje Josipu Joviću vijenac je položila predsjednica Vlade Jadranka Kosor...

Borimo se protiv

Josipa Jovića i svih hrvatskih branitelja“, poručila je, zaključivši da se svi zajedno moramo boriti za pravnu i pravednu hrvatsku državu, a protiv organiziranog kriminala i korupcije: “Takvu Hrvatsku, u kojoj će svatko imati svoje mjesto i u kojoj će se cijeliti hrvatski branitelji, dugujemo Josipu Joviću i svim hrvatskim žrtvama, ali i svima vama koji s ponosom možete reći da ste bili hrvatski branitelji.”

General Lucić posebno je pozdravio sve pripadnike specijalnih postrojbi MUP-a iz 1990./91. i sudionike akcije Plitvice, u

kojoj je i sam sudjelovao, poručivši da smo ulaskom u NATO savez i dolaskom pred vrata EU-a ostvarili ciljeve iz '91., no da se trebamo prisjetiti vrijednosti zahvaljujući kojima smo uspjeli ostvariti hrvatski san, ponajprije zajedništva i jedinstva u obrani i oslobađanju Lijepe Naše.

Ratni ministar unutarnjih poslova Ivan Jarnjak izrazio je zahvalnost Jovićevoj majci Mariji, kao i svim majkama poginulih hrvatskih branitelja te svim braniteljima, istaknuvši da je to naš dug i naš zalog. Napominjući da ne bi bilo obilježavanja ni proslava brojnih važnih obljetnica iz hrvatske novije povijesti da nije bilo upravo žrtve hrabrih hrvatskih branitelja, osvrnuo se i na poziv za ukidanje proslave vojno-redarstvene operacije Oluja te poručio da nitko više nikada neće određivati što će, kada i kako Hrvatska slaviti.

“Ovo nije tek običaj i protokol, nije ni priredba, niti estrada, ovaj je događaj suočenje s licem i poviješću domovine“, istaknuo je ministar Karamarko, zaključivši da će obrana Hrvatske od zla korupcije i organiziranog kriminala biti najbolji znak poštovanja prema Josipu Joviću i svim žrtvama Domovinskog rata.

“Sjećamo se hrabrosti Josipove, ali i tisuća hrvatskih branitelja, koji su u hrvatsku neovisnost i slobodu utkali svoje živote“, rekao je ministar Vukelić, zaključivši da su upravo oni najviše zaslužni za ulazak Hrvatske u Sjevernoatlantski savez. “Danas Hrvatska ima moderne Oružane snage, koje diljem svijeta promiču one vrijednosti za koje je život dao i Josip Jović“, poručio je, istaknuvši da su pohvale upućene našim vojnicima iz raznih krajeva svijeta, gdje sudjeluju u brojnim mirovnim misijama i operacijama, ujedno zahvale svim hrvatskim braniteljima, napose onima koji su u obrani domovine položili svoje živote.

I ministar Ivić istaknuo je spremnost hrvatskih branitelja na žrtvu u obrani domovine te pozvao na poštivanje te žrtve i njihova doprinosa, poručivši: “Odnos prema žrtvi hrvatskih branitelja je ispit savjesti za svakoga od nas.“ U ime Koordinacije braniteljskih udruga govorio je umirovljeni general Marko Lukić, zapovjednik akcije Plitvice, koji je evocirao uspomenu na dane stvaranja prvih hrvatskih redarstvenih snaga. Prisjećajući se Krvavog Uskrsa, poručio je da moramo očuvati uspomenu na te dane “radi povijesne istine i izbjegavanja zaborava”.

Prisjećanje na prvu žrtvu u Domovinskom ratu završilo je zajedničkom molitvom, koju je predvodio vojni ordinarij mons. Juraj Jezerinac, a u sklopu programa nastupila je i Klapa HRM-a “Sveti Juraj“. U organizaciji Udruge specijalne jedinice policije “Grom“ na komemoraciji su sudjelovali i ultramaratonci, koji su u spomen na Josipa Jovića pretrčali 97 km od Karlovca do Plitvice, te karavana konjanika, koja je prešla 75 km od Ogulina do Plitvice. ■

...a u ime Predsjednika Republike vijenac je položio načelnik Glavnog stožera OSRH-a general zbora Josip Lucić

ZABORAVA

Leida PARLOV, snimio Davor KIRIN

Poznato je da se sve vojske svijeta iznimno brinu za vrhunske sportaše u svojim redovima i ponose se njima. Za takvu praksu zalaže se i general Mikolčević, koji smatra da je imati vojnika, dočasnika, časnika koji je i dobar sportaš pravo bogatstvo oružanih snaga

Sportske sekcije u GOMBR-u osnovane su kako bi svojim pripadnicima omogućile postojanost u bavljenju sportom i razvijanje sportskog duha

Od svakog vojnika očekuje se dobra fizička sprema, koja je nužna za obavljanje svakodnevnih vojničkih poslova, posebno na terenu. Stjecanje i održavanje dobre fizičke kondicije složen je i dugotrajan postupak, i to kako teoretski tako i praktično. Izrada odgovarajućih programa traži kvalitetno znanje stručne osobe - kineziologa, a provedba u djelo izdržljivost, postojanost, znanje, ustrajnost i svjesnost vojnika o nužnosti svakodnevnog vježbanja. Znoj štedi krv, poznata je stara izreka, primjenjiva u svim vojskama svijeta. Pripremljenost postrojbe u cjelini ovisi o dobroj fizičkoj i kondicijskoj pripremljenosti svakog njezina pojedinca. To do izražaja dolazi kako na obučnim aktivnostima u zemlji tako i u međunarodnim misijama. Osim redovitih kondicijskih treninga, važnu ulogu ima i bavljenje sportskim aktivnostima, bilo profesionalno ili amaterski. U Gardijskoj oklopno-mehaniziranoj brigadi sve su to na vrijeme prepoznali, a učinci svih mjera koje se provode kako bi svoje pripadnike izveli na sportske terene i potaknuli na to da redovito vježbaju sve su vidljiviji iz godine u godinu. Potvrđuju to i izvrsni rezultati koje u svim aktivnostima postižu njihovi pripadni-

ci. Hrvatskoj, rekli su nam naši sugovornici u GOMBR-u, treba zdrav vojnik, a jedan od temeljnih preduvjeta za to neosporno je bavljenje sportom. Brojne inicijative kojima je svrha održati pripadnike brigade u što boljoj tjelesnoj kondiciji potekle su od samog zapovjednika GOMBR-a brigadnog generala Mladena Mikolčevića, koji je svojim primjerom pravi uzor ljudima u brigadi. Između ostalog, predsjednik je Boksачkog kluba Osijek i sam redovito trenira, te je maksimalno otvoren za suradnju na sportskom planu s lokalnom zajednicom. Tvrdi da je tjelesna spremnost svakog vojnika jedan od osnovnih preduvjeta za uspješan razvoj vojne karijere. Ističe i potporu koju u tome ima od zapovjednika HKoV-a, general-pukovnika Mladena Kruljca. "Dobra fizička spremnost svakog pojedinca ključ je funkcioniranja vojničkog sustava u cjelini", tvrdi general Mikolčević.

Cilj mu je da pripadnici brigade budu u što boljoj fizičkoj spremi, ali misli i da ljudima uvijek treba dati i drugu šansu. Tako, ako netko na redovitim provjerama ne zadovolji, uvijek ima mogućnost za popravak. Uveli su i neke novosti u provjeri fizičke spremnosti vojnika koji se pripremaju za sudjelovanje u

VOJNICI SPORTAŠI najbolji pro

međunarodnim misijama. Pojačali su tjelesne aktivnosti tijekom šestomjesečnih priprema za misije, te provode ulazno i izlazno testiranje, koje u skladu sa zadanim normama kandidati moraju zadovoljiti.

Dva puta na tjedan po dva sata djelatnicima se mora osigurati bavljenje sportskim aktivnostima - zapovijed je koja je odavno na snazi. General Mikolčević ne samo da to podržava nego upravo inzistira na tome. I obilježavanje treće obljetnice GOMBR-a bilo je u sportskom duhu. Kros 5000 metara u kojem je sudjelovalo 200 djelatnika, malonogometni turnir, odbojka na pijesku jesu neke od aktivnosti koje su tim povodom održane. Očekuje ih i obljetnica sada bojne, a nekad 3. gardijske brigade Kuna, koju će na vojnom poligonu "Gašinci" obilježiti na isti način. U to će, kaže zapovjednik GOMBR-a, uključiti i vod Nacionalne garde Minnesote, koji će biti na zajedničkoj vježbi s GOMBR-om.

Fantastični uvjeti za treniranje

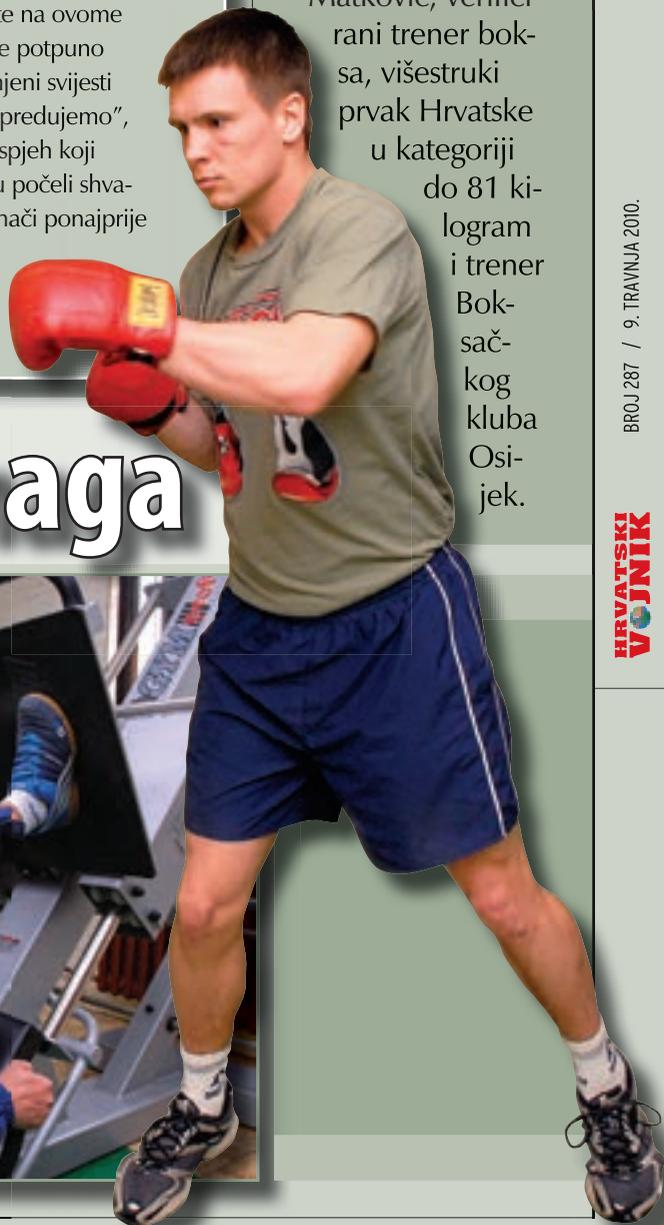
Ustrojavanjem GOMBR-a pojedine sportove počeli su aktivnije razvijati, a neke su i obnovili, kao što je, primjerice, taekwondo sekcija, u kojoj su bili i reprezentativci države. I danas u svojim redovima imaju nekoliko državnih reprezentativaca i olimpijaca. Uvjeti u brigadi za održavanje treninga i različitih

vrsta natjecanja jesu izvrsni, ističe general Mikolčević. Ostvarili su i vrlo dobre odnose s Vinkovcima, Vukovarom, Županjom..., koji imaju odlične sportske dvorane i klubove.

Poznato je da se sve vojske svijeta iznimno brinu za vrhunske sportaše u svojim redovima i ponose se njima. Za takvu praksu zalaže se i general Mikolčević, koji smatra da je imati vojnika, dočasnika, časnika koji je i dobar sportaš pravo bogatstvo oružanih snaga. Takvi ljudi, kaže Mikolčević, izvrsno predstavljaju i oružane snage i državu u cjelini.

Bojnik Ivan Zubić jedini je kineziolog u brigadi. Zadaća mu je planiranje i davanje smjernica za razvoj sporta. U vojsci, objašnjava on, dvije su razine sporta. Sportsko natjecanje i međunarodni vojni sportovi te ona druga razina - masovnost kroz provođenje tjelesne sprema. Natjecateljski sport u brigadi na zavidnoj je razini, a trenutačno je težište na ovome drugom. "Da bismo u tome potpuno uspjeli, treba raditi na promjeni svijesti u ljudi, a u tome izvrsno napredujemo", napominje bojnik Zubić. Uspjeh koji postižu jest mjerljiv. Ljudi su počeli shvaćati da bavljenje sportom znači ponajprije zdravlje, što i jest najvažnije, ali da je fizička sprema izvanredno važna i za posao koji rade.

Najistaknutiji član njihove boksačke sekcije jest vojnik Ante Čepo, koji je i civilni reprezentativac Hrvatske u boksu do 81 kilogram. Čepo je prvak Hrvatske 2008., a viceprvak 2009. On je više nego zadovoljan uvjetima za vježbanje u brigadi. Voditelj boksačke sekcije jest Matej Matković, verificirani trener boksa, višestruki prvak Hrvatske u kategoriji do 81 kilogram i trener Boksačkog kluba Osijek.

motori oružanih snaga

Streljačka sekcija ima 15 aktivnih članova, a izbornik streljačke vrste je Zdenko Andrišek. Od prošle godine aktivna je i ženska streljačka skupina. Daljnji razvoj streljaštva omogućit će izgradnja i postavljanje zračne automatske streljane, što je u tijeku.

Brojne inicijative kojima je svrha održati pripadnike brigade u što boljoj tjelesnoj kondiciji potekle su od samog zapovjednika GOMBR-a, brigadnog generala Mladena Mikočevića

Vrlo je aktivna atletska sekcija, koja ima 20 pripadnika što se aktivno bave atletikom i u civilnim klubovima. Najistaknutiji među njima jesu satnik Željko Bura, skupnik Marijan Iža, poručnik Ivan Gerenčir, narednica Valentina Županić i razvodnik Mario Tissauer. Oni su nastupali na brojnim i vojnim i civilnim natjecanjima, i to sa zapaženim rezultatima. Tako su, primjerice, bili tri puta ekipni prvaci OSRH-a, a viceprvaci četiri puta. Na civilnoj utrci polumaraton Slavonski Brod - ekipno ove su godine okrunjeni srebrom.

Bojnik Zubić je i izbornik nogometne reprezentacije u malom i velikom nogometu OSRH-a. Veliki nogomet se tek počeo razvijati jer nije bio zastupljen na Svjetskim sportskim vojnim igrama. No, postoje naznake da će biti na sljedećima. Prema riječima bojnika Zubića, uvjeti za bavljenje sportom u GOMBR-u jesu odlični. U vojarni "Bosut" imaju dobre vanjske terene, igralište za veliki nogomet i tri igrališta za mali nogomet, igralište za odbojku na pijesku u kojoj su posebno aktivne žene, dobro uređenu i opremljenu teretanu, dvoranu za borilačke sportove. Namjera im je, uz postojeće, pokrenuti i program *pilates*.

Aktivno sudjeluju i u svim sportskim inicijativama koje provode na županijskoj razini, kao što je Reci drogi ne, Trčimo zajedno... Izvršno surađuju s Kineziološkim fakultetom u Zagrebu i to ponajprije na projektu "Ispitivanje ljudskih resursa i potencijala", u kojemu je angažirano 180 pripadnika GOMBR-a. Do sada su održali niz sportskih manifestacija humanitarnog karaktera ili sudjelovali u njima. Uspjesi koje postižu jesu odlični, rezultati itekako mjerljivi, a svojim primjerom najbolje pokazuju kako se kroz sport može mnogo toga napraviti. ■

TAEKWONDO je jedna je od prvih sportskih sekcija, osnovana još 1996. godine. No zadnjih godina taj sport je na razini OSRH-a polako potisnut u drugi plan. Taj iznimno važan vojni sport i dalje se njeguje u GOMBR-u. Okuplja dvadeset njegovih pripadnika, a očekuje se da će zanimanje mladih vojnika za taj borilački sport biti i veće.

Najpopularniji je sport u brigadi mali nogomet. Zadnjih deset godina bili su pobjednici svih prvenstava OSRH-a u malom nogometu. Malonogometna reprezentacija OSRH-a, koju opet najvećim dijelom čine pripadnici GOMBR-a, osvojila je prošle godine i prvo mjesto na regionalnom prvenstvu CISM-FIFA-FUTSAL CUP, održanom u Beogradu. Ideja za održavanje prvenstva potekla je od CISM-a, a sponzorirala ga je FIFA.

Damir Prevarek, natporučnik HRZ-a i djelatnik Bojne zračnog motrenja i navođenja, nedavno je uspješno odgovorio na bitan izazov - prošao je prvu stepenicu prema dobivanju NATO-ova certifikata za časnika za navođenje zrakoplova. Cilj je da naši časnici za navođenje mogu navoditi bilo koji NATO-ov zrakoplov, da se služe standardiziranim procedurama i engleskim jezikom

PRVI PRIPADNICI OSRH ZAVRŠILI NATO-ov tečaj za časnike za navođenje

Unatoč tome što je, u sklopu akcijskih planova za članstvo u NATO-u, naša vojska već prošla mnoge procese prilagodbe, uvid u većinu procesa i standarda kao vojsci nečlanice bio je nedostupan. Nakon 1. travnja prošle godine i to se promijenilo. Mnogi naši vojnici i časnici tek sada, u sklopu procesa integracije, dobivaju profesionalne izazove koji se traže od NATO-ova vojnika. Damir

Prevarek, natporučnik HRZ-a i djelatnik Bojne zračnog motrenja i navođenja, nedavno je uspješno odgovorio na bitan izazov - prošao je prvu stepenicu prema dobivanju NATO-ova certifikata za časnika za navođenje zrakoplova. Prevarekova struka je osjetljiva i povjerljiva. Iako je vičan svom poslu i iskusan kroz staž u HRZ-u, donedavno mu kao hrvatskom časniku nije bila dostupna NATO-ova "nadogradnja". No, s pojavom novih mogućnosti koje donosi ulazak OSRH u NATINADS (NATO-ov integrirani sustav protuzračne obrane) natporučnik Prevarek je, uz poručnika Krešimira Grgeca, postao prvi Hrvat koji je završio Temeljni NATO-ov tečaj za časnike za navođenje. Radi upoznavanja s osnovnom NATO-ovom strukturom i procedurama u tom poslu, Prevarek je tijekom veljače i ožujka boravio u Veszpremu u Mađarskoj, u bazi njihova ratnog zrakoplovstva, gdje su ga instruirali mađarski kolege.

Tečaj je bio podijeljen na teoretski i praktični dio. Između ostalih tema, u teoretskom

Tečaj je bio podijeljen na teoretski i praktični dio. Između ostalih tema, u teoretskom dijelu obuhvaćeni su struktura NATO-ova sustava zračnog nadzora i motrenja, metode i tipovi navođenja zrakoplova, radio frazeologija, vrste zračnih misija, pomoć zrakoplovima u nuždi, izvješćivanje, vrste presretačkih zadaća, procedura *renegade*, misije u kriznim ili konfliktnim situacijama te ostale združene zračne misije. Praktični dio proveden je na simulatorima. U različitim situacijama korištene su različite vrste kontrole.

dijelu obuhvaćeni su struktura NATO-ova sustava zračnog nadzora i motrenja, metode i tipovi navođenja zrakoplova, radio frazeologija, vrste zračnih misija, pomoć zrakoplovima u nuždi, izvješćivanje, vrste presretačkih zadaća, procedura *renegade*, misije u kriznim ili konfliktnim situacijama te ostale združene zračne misije.

Praktični dio proveden je na simulatorima. Korištene su

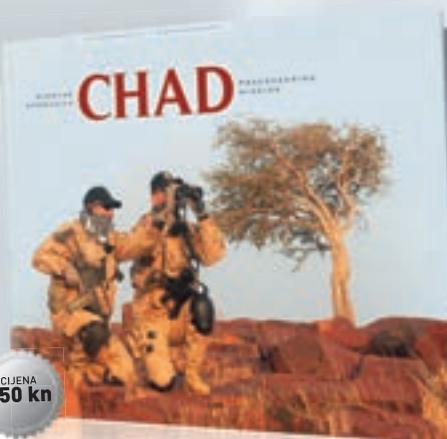
različite vrste kontrole u različitim situacijama. Za "žive" misije potrebno je imati certifikat, a Prevarek je sada tek prošao prvu stepenicu. Cilj je da naši časnici za navođenje mogu navoditi bilo koji NATO-ov zrakoplov, da se služe standardiziranim procedurama i engleskim jezikom. Prevarek je zadovoljan obukom, tamošnjim uvjetima i profesionalizmom kolega. Strpljivo odgovara na mnogobrojna pitanja koja dobiva otkad se vratio. "Stvari će se promijeniti, uskoro možemo očekivati i združene vježbe u kojima će se tražiti i asistencija naše PZO", kaže časnik. Sljedeća faza je tečaj koji se inače održava u Italiji i gdje se, nakon nešto dulje obuke, može steći licencija za navođenje NATO-ova lovačkog zrakoplovstva.

Probiti led nije lako. Zato obuka koju je uspješno prošao hrvatski PZO-ovac zaslužuje posebnu pozornost. Dok traje integracija OSRH u NATO, ovakvih "prvih koraka" bit će još mnogo. No, sigurni smo da naše časnike i dočasnike nove okolnosti ne mogu uplašiti. ■

PRODAJNI KATALOG

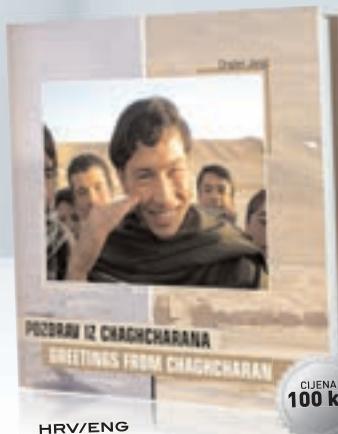
HRVATSKIH VOJNIH GLASILA

Fotomonografija "Mirovna misija Chad" izdavački je projekt kojim je trajno zabilježena uloga OSRH u Čadu i Srednjoafričkoj Republici. Uz osnovne podatke koje treba znati o Čadu i Srednjoafričkoj Republici, uspostavi misije te hrvatskom sudjelovanju u njoj, knjiga je bogato ilustrirana reprezentativnim fotografijama.

CIJENA
150 kn

HRV/ENG

HRV/ENG

CIJENA
100 kn

Autor je po povratku iz misije ISAF svoje zapise ujedinió u knjigu u kojoj je riječima sažet njegov višemjesečni boravak u Afganistanu. Osim što "otkriva" Afganistan i ono što ondje rade naši vojnici, knjiga je puna korisnih podataka koji mogu poslužiti onima koji će se tek uputiti u misiju...

Fotomonografija je nastala nakon posjeta hrvatskih novinara našim vojnicima u misiji u listopadu 2008. godine. Fotografije prati i prigodan tekst o uspostavi misije, kronologiji hrvatskog sudjelovanja te svim postrojbama OSRH koje sudjeluju u misiji s opisom zadaća na terenu.

HRV/ENG

CIJENA
150 kn

U rujnu 2009. godine Hrvatska je obilježila desetu godišnjicu prvog upućivanja hrvatskih vojnika u neku od mirovnih misija, a tijekom ovih deset godina sudjelovali smo u ukupno dvadeset mirovnih misija. U knjizi je dan kratki presjek uspostave misije i hrvatskog sudjelovanja u svakoj od njih, ilustriran prigodnim fotografijama nastalim tijekom boravka naših vojnika u misiji.

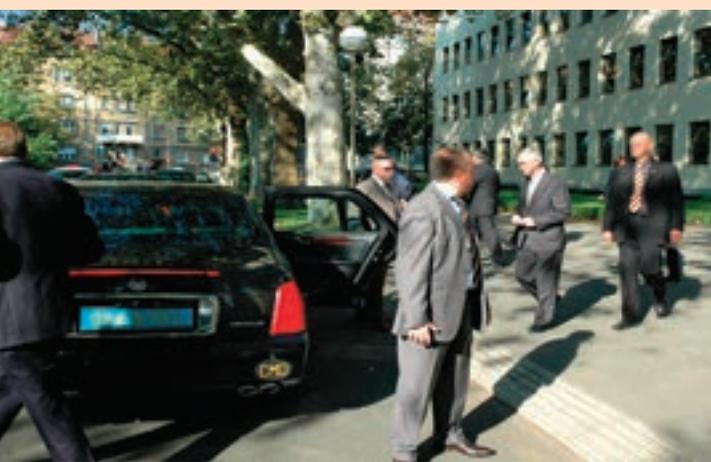
CIJENA
100 kn

HRV/ENG

NAVEDENA IZDANJA MOGU SE KUPITI U VEĆIM KANTINAMA, "PLETER-USLUGE d.o.o.", U MORH-u I OSRH-u
INFORMACIJE NA TEL.: 01 37 86 348 WWW.HRVATSKI-VOJNIK.HR

Kada se govori o zaštiti državnih dužnosnika, treba imati na umu da oni koji ih štite ne štite te osobe zbog njihova imena i prezimena nego štite samu instituciju

ZAŠTITA VIP OSOBA

Tjelohranitelj, osobni pratitelj, osobni čuvar, osobni zaštitar, bodyguard, različiti su nazivi za djelatnika koji skrbi o sigurnosti VIP osoba. Oduvijek je doza tajanstvenosti obavijala to zanimanje, ili bolje reći poziv. Svako malo piše se o propustima u njihovu radu ili uopće o potrebi te vrste zaštite za štićene osobe. Kada se govori o zaštiti državnih dužnosnika, onda treba imati na umu da oni ne štite te osobe zbog njihova imena i prezimena nego štite samu instituciju. U privatnoj zaštiti brinu se o sigurnosti klijenata koji se osjećaju nesigurnima ili im prijete stvarna opasnost. Oni pružaju sigurnost i svim drugim osobama za koje se drži da im treba dodatna sigurnost zbog posla koji obavljaju ili su, recimo, ključni svjedoci u sudskim procesima.

Koja je to zakonska regulativa koja regulira posao zaštite VIP osoba? Koje su to vještine, znanja, sposobnosti i osobine što ih trebaju imati osobe koje obavljaju te poslove? Je li dovoljno imati licenciju zaštitara, položiti ispit za ovlaštenu službenu osobu? Trebaju li te osobe dodatna znanja i vještine koje će ih dodatno osposobiti za uspješno obavljanje zadaća? Na ta i slična pitanja

Nikada ne smije doći do rutinskog pristupa obavljanju neposrednog osiguranja. U ovom poslu može se samo jednom pogriješiti. A jedan od najvećih neprijatelja jest rutinski pristup provođenju osiguranja.

odgovorit ćemo u ovom članku i u sljedećih nekoliko brojeva.

Neposredno osiguranje

Neposredno osiguranje jest niz postupaka i radnji kojima je svrha da štićenoj osobi pruže potrebnu razinu sigurnosti u danim uvjetima i okolnostima.

Poslovi neposrednog osiguranja počinju od trenutka zaprimanja zahtjeva za angažman na neposrednom osiguranju. Bez obzira na to rade li zaštitari kao djelatnici državnih institucija, zaštitarskih tvrtki ili kao individualni davatelji ovakvih usluga, odgovornost i razina zaštite moraju biti u skladu s potrebom štićene osobe. Ono što ih može razlikovati jesu resursi kojima raspolažu prilikom izvršenja osiguranja. No, bez obzira na

resurse kojima raspolažu, dužni su u onom trenutku kada prihvate osiguranje VIP osobe angažirati sva znanja i sposobnosti da pruže sigurnost štićenoj osobi. To znači da neprestano moraju raditi na osobnom usavršavanju na svim područjima neposrednog osiguranja, održavanju fizičkih sposobnosti, osiguravanju ispravnog funkcioniranja opreme i vozila kojima se koriste te drugim aktivnostima, a na koje izravno utječe samo njihov pristup i odgovornost. Nikada ne smije doći do rutinskog pristupa obavljanju neposrednog osiguranja. Bez obzira na to nalaze li se u nekom od kriznih područja u svijetu, nekoj od europskih metropola ili sigurnosti vojne baze, uvijek moraju voditi računa o sigurnosti VIP osobe i mogućnosti da njezina sigurnost bude ugrožena. Možda sve ovo zvuči paranoično, ali u ovom poslu može se samo jednom pogriješiti. A jedan od najvećih neprijatelja jest rutinski pristup provođenju osiguranja.

U sljedećem članku osvrnut ćemo se na zakonsku regulativu, povijest i potrebne sposobnosti, osobine i znanja što ih trebaju posjedovati osobe koje rade na poslovima neposredne zaštite. ■

Završen prvi ciklus izobrazbe Cisco akademije na HVU

Snimio Tomislav BRANDT

Uručenjem diploma o uspješnom završetku Lokalne Cisco akademije mrežnih tehnologija jedanaestorici polaznika prvog naraštaja na Hrvatskom vojnom učilištu "Petar Zrinski" 2. travnja završen je dvoipolmesečni ciklus izobrazbe.

"Riječ je o obučavanju za rad na suvremenoj tehnologiji, nužnom za funkcioniranje komunikacijsko-informacijskog sustava, a organizacija izobrazbe unutar sustava omogućava brže osposobljavanje djelatnika te uštedu sredstava", objasnio je voditelj programa izobrazbe bojnik Daor Dabo. Čestitajući polaznicima iz

voljstvo uspjehom polaznika, te zahvalio na uloženom naporu i njima i instruktorima koji su ih obučavali. Najbolji polaznik prvog naraštaja, Josip Katić iz MORH-ove Službe za informacijsko-komunikacijsku tehnologiju, također je zahvalio instruktorima te izrazio uvjerenje da će mu stečeno znanje uvelike koristiti u daljnjem radu. Cisco akademija postoji u više od 160 zemalja, u svom je sustavu imaju mnoge vojske svijeta, kako NATO-ove članice, tako i ostale zemlje, a godišnje je pohađa više od 800 tisuća polaznika.

M.A.

Odlazak poručnika fregate Lukšića u operaciju ATALANTA

Časnik Hrvatske ratne mornarice, poručnik fregate Božen Lukšić ukrcao se na nizozemski ratni brod "Johann de Witt" kako bi sudjelovao u pomorskoj operaciji Europske unije u Adenskom zaljevu i somalskim vodama – ATALANTA.

Poručnik fregate Lukšić ukrcao se na brod 4. travnja u Den Helde-ru u Nizozemskoj, odakle je istog dana isplovio kako bi sudjelovao u prvoj pomorskoj operaciji Europske unije za borbu protiv pirata i zaštitu dostave hrane morskim putem najistočnijem dijelu afričkog kontinenta. Planirano je da se poručnik fregate Lukšić iskrca u Nizozemskoj 17. srpnja.

Time Hrvatska ratna mornarica nastavlja sudjelovati u najvažnijoj međunarodnoj pomorskoj operaciji današnjice.

Poručnik fregate Božen Lukšić pristupio je OSRH 2002. Nakon vojnog školovanja ulazi u sastav Flote HRM, a poslije Flote HRM, gdje je obnašao različite dužnosti na brodu, od kojih su najzanimljivije: zamjenik zapovjednika ophodnog broda "Šolta" (OB-62) i zamjenik zapovjednika raketne topovnjače "Kralj Dmitar Zvonimir" (RTOP-21). Do sada je poručnik fregate Lukšić već bio ukrcan mjesec dana na NATO-ovim brodovima 2007., a sudjelovao je i u NATO-ovoj vježbi NOBLE MIDAS 07, koja je

održana u Republici Hrvatskoj. Poručnik fregate Lukšić je oženjen i otac dvoje djece.

Nizozemski amfibijski brod "Johann de Witt" u uporabi je Nizozemske kraljevske ratne mornarice od srpnja 2007. Dužine je 176 m i zapremnine 16 800 t. Osim 124 člana posade, može ukrcati 613 vojnika pod punom ratnom opremom ili vojnu opremu kao što su, primjerice, četiri helikoptera EH-101 ili šest helikoptera NH-90 ili šest desantnih plovila.

OJI HRM

General John C. McColl zahvalio je na dosadašnjem doprinosu Republike Hrvatske u operaciji ISAF te izrazio zadovoljstvo što OSRH provodi pripremu instruktora za NATO Training Mission –Afghanistan (NTM-A). Naglasio je da misija NTM-A ima ključnu zadaću u obuci afganistanskih vojnih i policijskih snaga, koje će u budućnosti morati preuzeti odgovornost za svoju zemlju

Izaslanstvo GSOSRH u Savezničkom zapovjedništvu za operacije

U službenom posjetu Savezničkom zapovjedništvu za operacije bilo je 18. ožujka izaslanstvo Glavnog stožera OSRH na čelu sa zamjenikom načelnika GSOSRH za operacije, kontraadmiralom Zdenkom Simičićem. U izaslanstvu su bili i brigadni general Drago Matanović, kapetan bojnog broda Marileo Staničić, brigadir Nikola Županić i satnik Zlatko Bradaša.

Predstavnici izaslanstva GSOSRH tijekom službenog susreta sa zamjenikom zapovjednika Savezničkih snaga za Europu, generalom Johnom C. McCollom, razgovarali su o angažiranju nacionalnih snaga. Kontraadmiral Simičić je naglasio da RH i OSRH podupiru strateški koncept u operaciji ISAF i da je ključna zadaća OSRH razvijanje daljnje sposobnosti na području obuke u operaciji ISAF.

General John C. McColl zahvalio je na dosadašnjem doprinosu Republike Hrvatske u operaciji ISAF te izrazio zadovoljstvo što OSRH provodi pripremu instruktora za NATO Training Mission –Afghanistan (NTM-A). Naglasio je da misija NTM-A ima ključnu zadaću u obuci afganistanskih vojnih i policijskih snaga, koje će u budućnosti morati preuzeti odgovornost za svoju zemlju. Na kraju razgovora, kontraadmiral Simičić je spomenuo službeni posjet DSACEUR-a Oružanim snagama RH, koji je u planu 8. srpnja ove godine. Izaslanstvo GSOSRH posjetilo je i

NATO-ov stožer Snaga za specijalne operacije (NATO Special Operations Forces Headquarters) u SHAPE-u. Zamjenik zapovjednika NSHQ brigadir Lance Mans informirao je izaslanstvo GSOSRH o ulozi NATO-ovih SOF snaga za specijalne operacije pohvalivši i potvrdivši visoku profesionalnost pripadnika OSRH čiji dijelovi i sastavnice sudjeluju u operaciji ISAF, te izrazivši želju i poziv da se OSRH aktivno uključi u rad NSHQ.

U ime izaslanstva GSOSRH, zapovjednik BSD-a brigadir Nikola Županić informirao je nazočne o aktivnostima i procesima koje BSD provodi radi usklađivanja s NATO-ovim standardima. U tom kontekstu predložio je da tim NSHQ posjeti BSD radi pružanja potpore u obuci i dostignutoj spremnosti, kao i radi mogućeg sudjelovanja u zajedničkim vježbama i pružanja daljnje potpore i razvoja BSD-a.

Nakon prezentacije u NSHQ, izaslanstvo GSOSRH obišlo je instalacije za obuku i kabinete za provedbu funkcionalnih NATO-ovih SOF tečajeva te je informirano o sadržaju, mogućnostima i vremenskom tijeku provedbe funkcionalnih tečajeva za specijalne operacije što ih provodi NATO.

U Savezničkom zapovjedništvu za operacije, izaslanstvo GSOSRH sastalo se i s brigadirom Mijom Haršanijem, a potom u Vojnom predstavništvu RH pri NATO-u i EU u Bruxellesu i s general-bojnikom Dragom Lovrićem. ■

NOVA AMERIČKA NARUŽBA HELLFIREA II

Krajem ožujka američko ministarstvo obrane sklopilo je novi ugovor s tvrtkom Lockheed Martin za dostavu nove količine navođenih projektila zrak-zemlja AGM-114 Hellfire II. Ugovorom je naručeno 3 955 Hellfire II, a vrijednost ugovora procjenjuje se oko 268 milijuna američkih dolara. Dostava projektila Američkoj kopnenoj vojsci (US Army) trebala bi biti okončana do rujna 2013.

Nova američka narudžba Hellfirea velikim dijelom je rezultat višegodišnje borbe protiv terorističkih skupina u Iraku i Afganistanu, što je svakako utjecalo na potrošnju postojeće zalihe projektila, a s druge pak strane potvrđena je učinkovitost samog projektila u obavljanju zadaća. Pretpostavlja se da su i ovaj put, kao i početkom 2008., naručene tri inačice Hellfirea II, i to: AGM-114K (s eksplozivno-razornom bojnog glavom) namijenjen za borbu protiv oklopnih vozila (pretpostavlja se da je naručena i njegova podinačica AGM-114K-A s određenim prilagodbama za borbu protiv neoklopljenih ciljeva na otvorenom); AGM-114M (s fugasno-rasprskavajućom bojnog glavom) namijenjen za napade na plovila, planinske pećine, laka oklopna vozila i razne zemaljske objekte, i AGM-114N (s pojačanom fugasno-rasprskavajućom bojnog glavom) namijenjen za napade na kopnene postrojbe i razne otvorene građevine.

I. SKENDEROVIĆ

Foto: Lockheed Martin

NAPREDNI SIMULATOR

Američke snage raspoređene u Njemačkoj dobile su novi simulacijski trenažni sustav Reconfigurable Vehicle Tactical Trainer (RVTT), koji je smješten u bazi Camp Aachen. Dok drugi računalni simulatori imaju ograničen prikaz na zaslonima, RVTT ima prikaz koji pokriva cijeli krug oko vježbača, punih 360 stupnjeva. To je znatan napredak, osobito ako se uzme u obzir da su današnji simulatori ograničeni na prikaz virtualnog svijeta, koji simuliraju na dva ili tri obična zaslona. Tako je doživljaj kod vježbača znatno realniji jer se, baš kao i u stvarnosti, situacija stalno mijenja oko njih, a ne samo na zaslonima

Foto: US Army

izravno pred njima, a okret glave lijevo ili desno znači pogled u zid. Na RVTT-u pogled lijevo ili desno znači prikupljanje novih informacija o okolini, baš kao i u stvarnosti. RVTT se sastoji od modela vozila HMMWV i zaslona velikih dimenzija, od poda do stropa, koji potpuno okružuju simulator. Pogodan je za sve razine obuke, od temeljne pa do uvježbavanja posebnih vještina iskusnih vojnika.

M. PETROVIĆ

ASCOD ZA BRITANSKU VOJSKU

Britansko je ministarstvo obrane objavilo da namjerava naručiti više od 580 novih oklopnih gusjeničnih vozila pod oznakom SV (Specialist Vehicles) za potrebe kopnene vojske. Vozila će dostaviti tvrtka General Dynamics UK, a riječ je o moderniziranim i usavršenim vozilima ASCOD. ASCOD je program zajedničkog razvoja borbenog vozila pješništva koji su pokrenuli Austrija i Španjolska. Njihova vozila nose lokalna imena Pizarro i Ulan. General

Dynamics UK razvio je dvije inačice, izvidničku (Scout) i baznu (Common Base Platform), koje će biti temelj za razvoj potrebnih specijaliziranih modela. Očekivani radni vijek vozila jest 30 godina, a tvrtka navodi da će taj ugovor osigurati 10 600 dugoročnih radnih mjesta za britansku ekonomiju jer će 80 posto posla biti obavljano unutar Velike Britanije. Sadašnja masa vozila ASCOD je oko 30 tona, no moderna konstrukcija omogućava rast mase do

Foto: General Dynamics UK

42 tone, što će značiti još bolju oklopnu zaštitu za posadu.

M. PETROVIĆ

POČINJE PROGRAM FREGATA TYPE 26

Britanska kompanija BAE Systems Surface Fleet osigurala je ugovor vrijedan 127 milijuna britanskih funti (189 milijuna američkih dolara) za razvoj budućih, "iznimno svestranih" fregata projektnog naziva Type 26. Ugovor o razvoju nove klase fregata dodijelilo je britansko ministarstvo obrane 25. ožujka ove godine u trajanju četiri godine. Fregate Type 26 izašle su iz plana o nabavi budućih površinskih borbenih plovila (Future Surface Combatant - FSC),

i to inačice C1, uz koju postoje i inačice C2 (stabilizacijsko borbeno plovilo) i C3 (oceanski patrolni brod). Buduća površinska borbeno plovilo ponajprije bi trebala zamijeniti fregate Type 22 i Type 23. Prema trenutačnim saznanjima, ciljana istisnina novih fregata Type 26 bila bi oko 6000 t. Planirana je izgradnja 10 plovila, a prva bi fregata ušla u operativnu uporabu tijekom 2020.

M. PTIĆ GRŽELJ

POLETIO INDIJSKI LCH

Prvi probni let tehnološkog demonstratora svog novog helikoptera uspješno je 29. ožujka obavio indijski proizvođač zrakoplovne tehnike tvrtka Hindustan Aeronautics Limited (HAL). Prvi dva-desetominutni let obavljen je u sklopu HAL-ova tvorničkog kruga u Bangaloru. Riječ je o tehnološkom demonstratoru lakog borbenog helikoptera, koji zasad nosi naziv Light Combat Helicopter (LCH), a koji je sklopljen 4. veljače ove godine. To je dosad prvi indijski samostalni dizajn borbene inačice helikoptera, koja se na određeni način smatra derivatom dizajna lakog transportnog helikoptera Dhruv, koji je također razvio HAL u sklo-

pu programa Advanced Light Helicopter (ALH).

Posadu LCH čine dva člana, smještena jedan iza drugoga. Pogonsku skupinu na LCH čine dva turbovratilna motora HAL/Turbomeca Shakti jakosti 900 kW (1200 KS). Dužina helikoptera iznosi 15,8 m, dok je visina 4,7 m. Promjer glavnog rotora je 13,3 m. Težina praznog helikoptera iznosi 2553 kg, dok bi mak-

simalna težina na polijetanju trebala biti 5500 kg, uz mogućnost nošenja tereta do 2950 kg. Očekuje se da bi krstareća brzina trebala biti 260 km/h, a maksimalna brzina u rasponu od 275 do 330 km/h. Dolet helikoptera trebao bi biti oko 700 km, maksimalni operativni vrhunac leta 6400 m, dok bi brzina penjanja trebala biti 12 m/s. Od naoružanja, LCH trebao bi nositi top M621 kalibra 20 mm smješten u tureli Nexter THL-20. Uz to, LCH će biti sposoban nositi nevođene rakete zrak-zemlja raznog kalibra, navođene projektile zrak-zrak i zrak-zemlja te razne bombe različitih kalibara.

I. SKENDEROVIĆ

PORINUĆE PRVE RUSKE PODMORNICE KLASJE JASEN

Prema najavi glasnogovornika ruskog brodogradilišta Sevmaš, 7. svibnja će se održati svečano porinućje prve višenamjenske jurišne podmornice na nuklearni pogon klase Jasen (NATO oznake Graney), imena Severodvinsk, koja također nosi projekttnu oznaku Projekt 885. Njezina je gradnja započela 1993., no zbog financijskih problema bila je zaustavljena.

Podmornica je trebala biti porinuta prije dvadesetak godina i tada bi u svijetu podmorničarstva predstavljala pravu senzaciju. Podmornice klase Jasen projek-

tirane su kasnih 1980-ih te

je u njihov projekt unesena tada najviša razina znanja i vještina sovjetske škole podmorničarskog inženjerstva. Kada je gradnja napokon počela, Severodvinsk je bila prva podmornica čija je kobilica položena u Ruskoj Federaciji.

Prema pisanju Barents Observera, u prosincu 2009. podmornica je bila spremna,

s obzirom na stupanj opremljenosti, za prve pokusne plovidbe. Posada podmornice utemeljena je 2005. te je u listopadu 2009. stigla u brodogradilište na obuku. Najavljeno je da bi podmornica mogla biti spremna za ispitivanje paljbe projektila sredinom 2010.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: MBDA

Tvrtka MBDA objavila je da je pri kraju program razvoja lakog oklopnog višenamjenskog vozila Sherpa MPCV (Multi Pur-

SHERPA SPREMNA ZA AKCIJU

pose Combat Vehicle). Riječ je o vozilu tipa Sherpa 3A. Proizvodi ga Renault Trucks Defense, a opremljeno je besposadnom kupolom koju je razvila tvrtka MBDA. Kupola osim strojnice za samoobranu ima i elektrooptički ciljnički sustav EOSS (Electro-Optic Surveillance Sensor), koji omogućava pasivno motrenje, praćenje i ciljanje. Od oružja, kupola može prihvatiti protuzračne ili protuoklopne vođene projektile kao što su Mistral ili Milan. Vozilo je opremljeno i naprednim komunikacijskim

sustavom PR4G-F@stnet tvrtke Thales Communications. Inače, MBDA je razvoj inačice MPCV počela 2006., a u drugoj polovici 2009. obavljeni su testovi s lansiranjem projektila Mistral. Proizvodnja bi trebala krenuti ove godine. Tvrtka MBDA je europski projektilski specijalist, s 34 razna tipa projektila u ponudi. U vlasništvu je europskih obrambenih koncerna, i to: BAE Systems (37,5% udjela u vlasništvu), EADS (37,5%) i Finmeccanica (25%).

M. PETROVIĆ

AC313 - NOVI KINESKI TRANSPORTER

Kineski proizvođač helikoptera tvrtka Avicopter priredila je 18. ožujka svjetsku promociju svog novog teškog transportnog helikoptera, koji nosi oznaku AC313, iako je u Kini certificiran pod oznakom Z-8F-100. Riječ je o prvom kineskom samostalnom dizajnu i proizvodnji, uz iznimku ugradnje strane pogonske skupine Pratt & Whitney Canada. Helikopter AC313 je, prema navodima Avicoptera, namijenjen za civilne potrebe, i to za zadaće prijevoza ljudi i raznog materijala, traganja

i spašavanja, borbe protiv požara te za MEDEVAC letove. Sam dizajn helikoptera, te njegove temeljne taktičko-tehničke odlike dosta podsjećaju na teški transportni helikopter Aerospatiale SA 321 Super Frelon odnosno njegov kineski derivat Z-8.

Uz dvočlanu posadu, AC313 može ponijeti maksimalno 27 putnika, ili 15 nosila uz prateće medicinsko osoblje. Maksimalna težina na polijetanju je 13,8 tona, uz mogućnost nošenja tereta do 6 tona. Maksimalni dolet bez

dodatnih spremnika za gorivo jest 900 km, dok uz dodatna tri spremnika za gorivo maksimalni dolet može biti 1400 km. Pogonsku skupinu čine tri turbovratilna motora Pratt & Whitney Canada PT6B-67A. U Avicopteru navode da su u izgradnji AC313 bile rabljene suvremene napredne tehnologije, što se odnosi na primjenu kompozitnih materijala (više od 50%) te na ugradnju suvremene unutarnje avionike.

I. SKENDEROVIĆ

PRVO BRODSKO ISPITIVANJE PROJEKTILA BLOCK 3 EXOCET

Razarač francuske mornarice Chevalier Paul klase Forbin (poznat i pod imenom Horizon) okončao je uspješno prvo ispaljivanje protubrodskog projektila Block 3 Exocet.

Prvo ispaljivanje izvedeno je 18. ožujka u Centre d'Essais de Lancement des Missiles (CELM) francuske agencije za vojnu nabavu (Direction Générale de l'Armement - DGA), koji se nalazi na području južne Francuske. Navedeno je ispaljivanje označeno kao prvo brodsko testiranje projektila MM40 Block 3. Dva prijašnja ispaljivanja tijekom razvoja nove serije projektila, u rujnu 2006. i travnju 2007., provedena su s kopna.

Najnoviji razvoj serije protubrodskih *sea-skimmig* projektila Exocet, MM40 Block 3 odlikuju unaprijeđene važne performanse i tehnologija, što uključuje pogon turboblaznim motorom Microturbo TRI-40, kojemu se zrak za izgaranje dovodi kroz četiri otvora na stražnjem dijelu iza središnjih krilaca, GPS sustav navigacije i usmjeravanja te novu infrastrukturu ispaljivanja i planiranja misije. Block 3 projektili

također imaju dvostruko veći domet nego prijašnja serija, omogućavaju veću fleksibilnost u pripremi profila napada te imaju proširene mogućnosti napada na obalne ciljeve.

M. PTIĆ GRŽELJ

Raketni sustavi 122 mm BM-21 "GRAD" zasigurno su najzastupljenije oružje u vojskama zemalja diljem svijeta. Zbog toga je ovo oružje doživjelo brojne modifikacije i modernizacije zadržavši pri tome lansirni sustav gotovo nepromijenjen, bez ikakvih zahvata na postojećim raketama, osim onih koji su učinjeni na razvoju radi povećanja dometa i eventualno povećanja učinka bojne glave

Poljaci su nakon više pokušaja modernizacije BM-21 usvojili onu u kojoj je lanser ugrađen na vozilo domaće proizvodnje Jelcz P662D43, pod nazivom WR-40 Langusta

MODERNIZACIJE RAKETNIH SUSTAVA 122 MM BM-21 "GRAD"

Rusi su pri razvoju raketnog sustava BM-21 "GRAD" izborom kalibra 122 mm (točnije 122,4 mm) "pogodili" omjer mase rakete, njezine dužine i traženog dometa s velikim brojem lansiranih cijevi, da bi sve moglo biti smješteno na terensko vozilo nosivosti između 4 i 5 tona. Kombinirani način stabiliziranja rakete u letu, zahvaljujući stabilizaciji krilcima i rotaciji rakete, osigurava malo rasipanje na cilju s relativno velikom masom bojne glave, oko 18 kg. Razvoj lansera raketa 122 mm BM-21 "GRAD" završen je 1958. godine u tadašnjem SSSR-u, a u operativnoj uporabi je od 1963. godine. Lanser raketa BM-21 je ušao i u naoružanje svih zemalja članica tadašnjega Varšavskog pakta. Ugrađivao se na različita podvozja

vozila, od kojih su najčešća ZIL, URAL, GAZ. U novije doba, većina zemalja korisnica ugrađuje ih kroz svoje modernizacije na podvozja vozila lokalne proizvodnje. Osnovni koncept lansiranih cijevi 122 mm, raspoređenih u četiri reda po deset cijevi, ostao je gotovo nepromijenjen, osim što se u novijim rješenjima grupira u dvije skupine po dvadeset lansiranih cijevi u obliku izmjenjivih modula.

Pojedine su zemlje iz različitih razloga izabrale druge kalibre svojih lansera raketa (Izrael 127 mm, bivša Jugoslavija 128 mm, Južna Afrika 130 mm i sl.), ali osnovne performanse takvih sustava su više ili manje jednake kalibru 122 mm koji je danas u uporabi u više od 50 zemalja svijeta.

Zahvaljujući opisanim činjenicama, oružni sustav 122 mm zadržao se i danas kao temeljni sustav raketnog topništva koji u balističkom pogledu nije zastario, ali su zastarjele prijevozne platforme na koje je ugrađen, kao i način upravljanja lansirnim uređajem. Mnoge zemlje korisnice ovog sustava došle su na ideju da lansirne uređaje ugrade na nova terenska vozila, modernizirajući pri tome i način upravljanja uređajem u sklopu sustava za upravljanje paljbom. U ovom članku bit će predstavljene neke inačice moderniziranih oružja zahvaljujući kojima je kalibar 122 mm zapravo postao NATO kompatibilan. Bit će prikazan osnovni koncept pojedinih modernizacija raketnih sustava po

zemljama kao što su: Češka i Slovačka-Njemačka, RM-70, poslije MORAK; Italija, FIROS; Kina, Type-90; Poljska, WR 40 Langusta; Rumunjska-Izrael, LAROM, i Turska, TR122. Mogli bismo predstaviti još sličnih modernizacija kao što su češki VP-14 KRIZAN, egipatski SAKR-36, indijski LRAR ili mnoge druge, no one se konceptijski gotovo ne razlikuju od spomenutih.

Slovačka i Češka

Tadašnja Čehoslovačka je prije gotovo 40 godina, točnije 1972. godine, predstavila moderniziranu inačicu lansera 122 mm RM-70. Postojeći lanseri raketa BM-21 ugrađeni su na stražnji dio terenskog kamiona TATRA 813, pogonske konfiguracije 8x8. Prednost takve modernizacije u odnosu na temeljni ruski BM-21 bila je u većoj pokretljivosti i pouzdanosti, a posluga je dobila oklopljenu kabinu odgovarajuće balističke i NBK zaštite. Između kabine vozila i lansera raketa, na prednjem dijelu podvozja bio je ugrađen dodatni spremnik za smještaj 40 raketa namijenjenih ponovnom punjenju lansera. Određeni broj vozila imao je na prednjem dijelu ugrađen plug dozera za pripremu terena za paljbu. Sredinom 1980-ih godina napravljena je nova modernizacija postojećih sustava na model 70/85. Lanseri su ugrađeni na novo terensko vozilo TATRA 815 VNN. Danas dvije zemlje svaka na svoj način provode nove modernizacije tih oružja.

Slovačka tvrtka Konštrukta Defense i njemačka Diehl Munitionssysteme GmbH zajednički su razvile novu modernizaciju slovačkog raketnog sustava RM-70, često spominjanu pod nazivom MORAK. Koncept je zamišljen tako da se na isto vozilo mogu ugraditi dva različita modula lansirnih cijevi, ovisno o potrebi. Kada se žele rabiti rakete 122 mm za kraće domete ili za obuku, ugrađuje se modul s 40 lansirnih cijevi 122 mm. Kada se žele rabiti rakete 227 mm Lockheed Martin, ugrađuje se modul sa šest lansirnih cijevi 227 mm MLRS.

Češka nastavlja s razvojem svojih lansirnih sustava na model VP 14 KRIZAN,

pri čemu je jači naglasak stavljen na primjenu novih raketa 122 mm kasetnog sadržaja, kako za protupješačko tako i za protutenkovsko djelovanje.

Italija

Talijanska tvrtka BDP Difesa e Spazio (Simmel Difesa) među prvima je još 1981. godine završila razvoj i izvezla Ujedinjenim Arapskim Emiratima raketni sustav 122 mm FIROS. Field Rocket Systems je kompatibilan s ruskim raketama 9M22U namijenjenim lanseru BM-21. Sustavi izvezeni u Ujedinjene Arapske Emirate nose oznaku FIROS-25 povezanu s dometom raketa od 25 kilometara razvijenih u tu svrhu. U to su doba Ujedinjeni Arapski Emirati zapravo dobili

na logističko vozilo koje je u pratnji raketnih postrojbi.

Kina

Kineski proizvođači također su tržištu ponudili moderniziranu inačicu raketnog sustava pod nazivom Type 90, temeljenu na ruskom lanseru raketa BM-21 "GRAD". Type 90 je zapravo druga generacija moderniziranih lansera raketa u odnosu na one koje je kineska korporacija NORINCO (China North Industries Corporation) proizvela početkom osamdesetih godina prošlog stoljeća pod nazivom Type 81.

Type 90 se sastoji od lansera raketa s 40 cijevi 122 mm smještenog na stražnji dio kamiona North-Benz 2629, 6x6.

Tadašnja je Čehoslovačka svoje raketne sustave BM-21 modernizirala 70-ih godina XX. stoljeća na model RM-70. Oni su i danas u uporabi u pojedinim zemljama

raketni sustav s najvećim dometom u kalibru, 122 mm. Lansirni se uređaj u načelu sastoji od dva izmjenjiva modula po 20 lansirnih cijevi dužine 3,7 metara, smještenih na odgovarajuće podvozje terenskog kamiona Mercedes-Benz 6x6.

Talijanska je vojska 1987. godine naručila poboljšanu inačicu tih oružja pod oznakom FIROS-30. Koncept je oružja ostao isti, ali su lansirne cijevi ugrađene na terenske kamione IVECO 6x6 i ugrađen je moderniji sustav upravljanja paljbom. Isto tako, razvijeni su novi raketni motori koji su povećali domet raketa do 34 kilometara. Automatska inačica ima ugrađen sustav za upravljanje paljbom, kojim se upravlja iz kabine vozila, a zamjena lansirnih modula se obavlja kranom dizalicom ugrađenom

Na prednjem dijelu podvozja kamiona smješten je spremnik za 40 pričuvnih raketa kojima se nakon paljbe može ponovno napuniti lanser za tri minute. Sam lanser ima ugrađene elektromotore za upravljanje po elevaciji u rasponu od 0° do 55°, dok je mogućnost upravljanja po smjeru 102° lijevo i desno od osnovnog smjera. Za upravljanje lanserom postoje tri opcije. Osim ručnog, postoji poluautomatsko i automatsko upravljanje. Upravljanje je moguće iz kabine vozila ili jedinicom za daljinsko upravljanje izvan vozila. Električni sustav opaljenja omogućuje pojedinačno opaljenje ili opaljenje plotuna u intervalima od 0,5 sekundi.

Za stabilnost pri paljbi vozilo je opremljeno s po dva hidraulična stabi-

Pogled na lanser raketa LAROM 160 pri najvećoj elevaciji

lizatora sa stražnje strane vozila, koji se postavljaju u pripremu za paljbu. Kada je oružje u transportnom položaju, lansirni uređaj se prekriva hidraulički upravljanim uređajem za navlačenje cerade.

Terenski kamion Nord-Benz 2629 proizveden je po licenciji koju su Kinezi otkupili od njemačkog proizvođača Mercedes-Benz krajem 1988. godine. Kinezi su izgradili proizvodnu liniju kapaciteta 6 000 vozila godišnje. U podlozi je Mercedesov model NG-80, koji se pojavljuje u konfiguracijama 4x4, 6x6 i 8x8, a pokreću ih motori Deutz snage od 164 do 358 kW. Zbog problema pri usvajanju proizvodnje dijelova, dio vozila proizvedenih u Kini sastavljen je od originalnih

dijelova izrađenih u Njemačkoj. U svakom slučaju, riječ je o provjerenom i pouzdanom vozilu koje u potpunosti može zadovoljiti zahtjev postavljen pred lanser raketa takvog tipa bez obzira na to koji znak nosi na masci motora. Kinezi ističu da su se kamioni pokazali vrlo pouzdanima i na visinama većim od 5000 metara nadmorske visine. Nije poznato koliko takvih sustava Kina ima u svom naoružanju, u mnoštvu raketnih sustava kalibara u rasponu od 122 mm do 400 mm te je li došlo do izvoza tih oružja u zainteresirane zemlje.

Poljska

Poljska je svoje sustave BM-21 pokušala modernizirati krajem prošlog

stoljeća, kada je na izložbi naoružanja MSPO-1999, Kielce prikazana modernizirana inačica lansera BM-21 ugrađenog na terensko vozilo STAR 1466 poljske proizvodnje s ugrađenim motorom MAN, 163 kW. Kako iz više razloga nije došlo do narudžbi poljske vojske, krajem 2005. godine su tvrtke Huta Stalowa Wola, WB Electronics i Jelcz-Komponenty zajednički ponudile modernizaciju sustava pod nazivom BM-21M, koji je poslije promijenjen u WR-40 Langusta i prihvaćen od poljske vojske.

Raketni lanser od 40 cijevi ugrađen je na podvozje terenskog kamiona Jelcz P662D43, kakvi se već rabe u poljskoj vojsci. U ovom slučaju je ugrađena nova kabina s četiri vrata za smještaj šest članova posade, a balistička zaštita je prema STANAG-u 4569. Vozilo pokreće 8-cilindrični motor IVECO, snage 259 kW. Mogućnost pokretanja lansera po elevaciji je u rasponu od 0 do 55 stupnjeva brzinom od 7 stupnjeva u sekundi, dok je područje pokretanja po smjeru 70 stupnjeva desno i 102 lijevo brzinom od 5 stupnjeva u sekundi. S lijeve strane lansirnog uređaja ugrađene su ručice mehanizama za ručno pokretanje lansera po elevaciji i smjeru. Sustav za upravljanje paljbom razvila je tvrtka WB Electronics, a bazira se na modelu ZZKO Topaz, koji Poljaci inače rabe u topništvu. ZZKO Topaz prima podatke od navigacijskog sustava TALIN 4000 Honeywell, a komunikacija sa zapovjednim vozilom DD9620T uspostavljena je VHF radiouređajem PRC 93 Radmor. Poljaci su u suradnji s francuskom tvrtkom Roxel razvili nove raketne motore, koji njihovoj novoj raketi Feniks-Z daju domet do 42 kilometra. Planira se zaključno s ovom godinom modernizirati 60 raketnih sustava na model Langusta, čime je kalibar 122 mm zapravo ostao temeljni kalibar raketnog topništva poljske vojske.

Rumunjska - Izrael

Rumunjska tvrtka AEROSTAR.SA je također proizvođač raketnog sustava

na bazi BM-21 pod oznakom 122 mm APRA (Aruncator de Projectile Reactive). Lansirni sklop od 40 lansirnih cijevi 122 mm ugrađen je na terensko vozilo konfiguracije pogona 6x6 DAC. Rumunji su izvezli svoja oružja u desetak zemalja, a sami ih imaju na uporabi oko 160. U suradnji s izraelskom tvrtkom IMI (Israel Military Industries) razvili su projekt LAROM. Razvoj se temeljio na zahtjevima rumunjske vojske, koja ih je uvela u svoj sastav 2002. godine nakon dvogodišnjeg razvoja. Postojeći lansirni mehanizam je ugrađen na podvozje terenskog kamiona DAC 25.360. Sustav je modularnog tipa tako da se mogu ugraditi dva kontejnera, svaki s 20 lansirnih cijevi 122 mm ili dva kontejnera, svaki s 13 lansirnih cijevi kalibra 160 mm kakve rabe Izraelci. Trenutačno je realizirano oko 20 sustava LAROM, a predviđena je modernizacija svih 160 rumunjskih sustava APRA. Rumunji nisu radili velike preinake na sustavu upravljanja paljbom osim što se paljenjem može upravljati daljinski izvan vozila na udaljenosti do 50 metara. U paketu su razvijene i nove rakete 122 mm kojima je povećan domet do 40 km, dok rakete 160 mm imaju domet do 45 km.

Turska

Turska tvrtka Roketsan ponudila je možda najzanimljiviju modernizaciju raketnog sustava 122 mm temeljenog na BM-21. Naime, turski Roketsan je nakon 15 godina traganja za tehnologijom uspio tržištu ponuditi cjelovito rješenje moderniziranog sustava 122 mm u pogledu lansirnog oružja i ponudu novih raketa povećanog dometa do 40 kilometara. Oružje nosi oznaku TR-122 MBRLS, a sastoji se od dva kontejnerska lansera s po 20 lansirnih cijevi, koji su ugrađeni na stražnji dio podvozja terenskog kamiona MAN 26.281 konfiguracije 6x6. Pokretanje lansirnog uređaja riješeno je hidrauličnim pogonom u rasponu elevacije od 0 do 55 stupnjeva te po smjeru 110 stupnjeva lijevo i desno. Za postizanje odgovarajuće stabilnosti i niveliranja oružja prije

paljbe, ugrađena su četiri hidraulična stabilizatora, sa svake strane vozila po dva. Stabilizacija oružja i zauzimanje elemenata za paljbu uspostavljeno je putem sustava za upravljanje paljbom na bazi GPS navigacijskog podsustava, koji je smješten u prednjem dijelu kabine vozila. Iza kabine vozača, na prednjem dijelu podvozja ugrađena je kabina za smještaj peteročlane posluge. Kabina je konstruirana tako da udovoljava NBK zaštiti, a ima ugrađen i klima-ventilacijski sustav, kao i odgovarajuću razinu balističke zaštite. Iza kabine ugrađen je hidraulični kran kojim se pune kontejneri ili se jednostavno zamijene puni za prazne. Instalacijom

Zaključak

Lanseri raketa 122 mm BM-21 GRAD i nakon 50 godina uporabe imaju svoje mjesto u raketnom topništvu mnogih zemalja svijeta. Analizom postojećih modernizacijskih rješenja može se zaključiti da nije bilo velikih zahvata na lansirnim uređajima, osim onih koji su bili nužni radi uvođenja modernijih sustava za upravljanje paljbom. Lanseri se ugrađuju na novija terenska vozila, obično ona koja korisnici već imaju u operativnom sastavu, čime im je povećana mobilnost i pouzdanost, a pravi zahvati u cilju povećanja dometa rađeni su na raketama. Zbog relativne jednostavnosti u izvođenju,

Neki od lansera LAROM 160 ugrađeni su na rumunjske kamione ROMAN

s sofisticiranog sustava za upravljanje paljbom omogućena je automatska priprema oružja za paljbu, kao i upravljanje paljbom na 20 izabranih ciljeva u svim meteorološkim uvjetima, pojedinačno ili rafalno u intervalima od dvije sekunde, kao i automatsko armiranje upaljača rakete. Priprema za paljbu i opaljenje 40 raketa traje manje od pet minuta, što znatno smanjuje vrijeme izlaganja oružja neprijateljskom otkrivanju i protupaljbi. Zbog velike sličnosti s talijanskim sustavom FIROS 30 kojima su opremljene oružane snage Ujedinjenih Arapskih Emirata i prodaje svojih raketa toj zemlji, Turci se nadaju dobiti posao modernizacije za koji su zainteresirani.

modernizaciju mogu izvesti i zemlje s manje razvijenom obrambenom industrijom. Ako uzmemo u obzir da su dometi novih sustava u pravilu 40 kilometara, zahvaljujući novom raketnom gorivu, vidimo da je domet povećan gotovo 100% prema osnovnoj raketi 9M22U, koja ima maksimalni domet 20 380 metara. Isto tako, primijećeno je povećanje mase i zapremnine bojne glave koja doseže i do 25 kilograma, prema 18,4 kilograma koju ima 9M22U. Primjenom modularnih kontejnerskih lansera omogućeno je dugotrajno čuvanje napunjenih lansera, kako u spremištu tako i na položaju jer je na takvim lanserima moguće postići hermetičnost. ■

Shvativši da su besposadne letjelice postale neizbježiv dio suvremenog borbenog djelovanja, mnoge su države pokrenule razvoj svojih projekata, nastojeći nadoknaditi zaostatak za američkim i izraelskim proizvođačima

BESPOSADNE LETJELICE - NOVI PROJEKTI

Izraelske oružane snage imaju vjerojatno najbogatije iskustvo u uporabi besposadnih letjelica u svim mogućim namjenama. Upravo su one, u suradnji s tamošnjom industrijom, pokrenule razvoj suvremenih besposadnih letjelica. Zahvaljujući izraelskim iskustvima izvidničke besposadne letjelice su krenule u "osvajanje" svijeta, prvo u američkim oružanim snagama, a onda i šire. No, nisu svi bili uvjereni u njihovu uspješnost.

Besposadne letjelice su ubrzo, unatoč otporima, zakoračile i u područje borbenih djelovanja. Zapravo ne postoji niti jedan tehnički razlog zbog kojega se besposadne letjelice ne bi rabile i u borbenim zadaćama.

Na tim osnovama izraelske oružane snage i tamošnji proizvođači krenuli su u razvoj novih tipova besposadnih letjelica s novim konceptima uporabe. U pravilu to je značilo sve veće letjelice namije-

njene djelovanju u okruženju potpune zračne nadmoći.

Kako je rastao izraelski izvoz tako su se i tamošnje tvrtke sve više prilagođavale njihovim zahtjevima. Zbog toga je izraelska ponuda besposadnih letjelica zaista raznovrsna, počevši od najmanjih koje polijeću iz ruke pa sve do letjelica čija masa premašuje 1000 kg. No, nisu sve izraelske besposadne letjelice namijenjene izvozu. Vjeruje se da izraelske oružane snage razvijaju ili već imaju u operativnoj uporabi velike izvidničke i borbene besposadne letjelice namijenjene uništavanju ciljeva na velikim udaljenostima. Te letjelice sasvim sigurno imaju stealth-odlike, pa ne bi čudilo da rabe turbomlazne motore.

IAI Heron 1 i Elbit Systems Hermes dvije su nove letjelice. Izraelske oružane snage Heronom 1 zamjenjuju besposadnu letjelicu Searcher II (mase 425 kg), koja je još uvijek u operativnoj uporabi u

nekoliko država, uključujući Indiju, Indoneziju, Južnu Koreju i Singapur. Zanimljivo je da je 2008. Španjolska naručila Searcher II za uporabu u Afganistanu.

Tvrtka Aeronautics Defence Systems proizvodi besposadnu letjelicu Aerostar (210 kg), koja je razvijena za potrebe izraelskih izvidničkih postrojbi. Osim izraelskih oružanih snaga, Aerostar je u operativnoj uporabi u američkoj ratnoj mornarici i angolskim oružanim snagama. Vjeruje se da je Nizozemska u siječnju 2009. naručila besposadne letjelice Aerostar kao zamjenu za Sagem Sperwera (3650 kg). Narudžba je obavljena preko tvrtke Aeronautics Defense Systems Ltd. (ADS), koja na tržištu nudi i besposadnu letjelicu Dominator mase 800 kg.

U ponudi izraelskih tvrtki nalaze se i ADS Aerosky 2 (80 kg), Innovom Mini-Galcon (80 kg), IAI I-View 50 (65 kg), Emit Sparrow (43 kg) koja ima i naoružanu inačicu Blade, koju je testirala bri-

Sky-Y tvrtke Alenia

Foto: Finmeccanica

tanska kopnena vojska, te Elbit Skylark II (43 kg). Ova letjelica ima kardanski obruč koji održava senzore u vodoravnom položaju. Senzori su kamera u boji koja se rabi i za noćno motrenje, termovizija treće generacije i laserski označivač ciljeva. Skylark II su kupile Kanada i Južna Koreja. Na vrhu ponude "lakih" besposadnih letjelica nalazi se Elbitov Hermes 90 (90 kg) koji je prvi put javno prikazan u ožujku 2009. Elbit navodi da Hermes 90 u zraku može boraviti do

Besposadna letjelica Mule tvrtke Urban Aeronautics moći će se rabiti i za prijevoz ranjenika

18 sati, uz maksimalni domet 100 km (ograničenje sustava podatkovne veze). U žirostabiliziranoj tureli može nositi elektrooptičke, infracrvene i laserske senzore te se s lakoćom može ugraditi u bilo koji postojeći C4I sustav.

Ratna iskustva iz Gaze, Zapadne obale i Libanona, ali i potražnja na svjetskom tržištu, naveli su izraelske tvrtke da razviju posebno veliku paletu malih besposadnih letjelica koje polijeću iz ruke operatera. Jedna od njih je Skylite koju zajednički proizvode Rafael i Bluebird Aero Systems. Najnovija je inačica Skylite-B mase samo šest kilograma. Skylite B polijeće tako da ga vojnik baci u zrak. Letjelica se, zajedno sa sustavom za nadzor leta i prijenos podataka u realnom vremenu, prenosi u dvije povećane naprtnjače. Proizvođač navodi da Skylite B može djelovati u svim vremenskim uvjetima s polumjerom djelovanja od 10 kilometara. Unatoč električnom pogonu autonomija je 3,5 sati. Letjelica može poletjeti na nadmorskoj visini od 4850 m, a operativni vrhunac leta joj je 12 000 m. Ugrađen EO/IR motrilački sustav mase samo 1,2 kg osigurava sliku visoke rezolucije bez obzira na vidljivost. Ugrađen je sustav koji automatski otkriva kretanje. Slika se u realnom vremenu

prenosi s letjelice na nadzornu stanicu, s koje se može poslati drugim korisnicima. Iako se Skylite B može rabiti za nadzor obale, zbog specifičnog načina povratka nije najprikladniji za uporabu s brodova. Naime, letjelica za prvu fazu slijetanja rabi padobran da bi se neposredno prije dodira s tlom otvorio zračni jastuk.

Aeronautics proizvodi i malu izvidničku besposadnu letjelicu Orbiter (6,5 kg), koja je prodana Irskoj, Meksiku, Poljskoj i Srbiji. U tijeku je razvoj većih Orbitera 2 i 3. U listopadu 2008., AAI je objavio da će započeti prodaju Orbitera u Sjedinjenim Američkim Državama te u nekim drugim državama, te da će prodati licenciju za njegovu proizvodnju.

I tvrtka Elbit ima male besposadne letjelice koje polijeću iz ruke operatera. Najpoznatija je Skylark I (5,5 kg). Prikazana je mogućnost letenja na visini većoj od 3800 m. Malim dimenzija-

U prosincu 2008. objavljeno je da je izraelsko ministarstvo obrane dodijelilo Elbitu ugovor vrijedan 40 milijuna dolara za okončanje razvoja inačice Skylark I-LE (Long Endurance), koja će se rabiti kao izvidnička letjelica na razini bojne. LE inačica ima autonomiju od tri sata te znatno robusniju konstrukciju nego izvorni Skylark I.

Za sanitetsku evakuaciju i prijevoz

Izraelske su oružane snage uvijek prednjačile u razvoju novih načina uporabe besposadnih letjelica. Jedna takva ideja je uporaba besposadnih letjelica za dopremu sanitetskog materijala postrojbama na prvoj crti bojišta te evakuaciju ranjenika u pozadinu. Pritom se spominje transport čak četiri ranjenika. Jednostavna, brza i jeftina doprema tereta na prvu crtu bojišta moguća je

Besposadna letjelica Aerostar tvrtke Aeronautics Defence Systems

ma, malom težinom i jednostavnošću prikladna je za brzi terenski razmjštaj i lako rukovanje. Letjelicu pokreće elektromotor, koji ima nisku razinu buke i omogućuje autonomiju letjelice u zraku do dva sata, odnosno omogućava operativni radijus od 5 do 10 km. Postiže raspon brzina od 20 do 40 čvorova, a maksimalni vrhunac leta iznosi 4876 m. Za Skylark Elbit je razvio novi sustav za noćno motrenje mase samo 700 grama, što ga čini najlakšim u ovoj klasi. Skylark I je ostvario veliki izvozni uspjeh te ga rabe vojske diljem svijeta.

Skylark I rabi i meksička policija, te francuske specijalne snage. Intenzivno se rabi u Afganistanu i Iraku.

padobranima kojima se može upravljati (leteće krilo), kao što je Emit Butterfly. No, uporaba padobrana je jednosmjerna. Za izvlačenje ranjenika potrebna je velika letjelica, po mogućnosti s okomitim polijetanjem i slijetanjem. Takva je Urban Aeronautics Mule koja rabi kanaliziranu elisu. Mule se zasniva na iskustvima stečenim s demonstratorom tehnologija Panda (22 kg). Prvi prototip Mule trebao je prvi put poletjeti u travnju 2009. Masa prazne letjelice je 635 kg, a najveća 1089 kg. Dugačka je 5,9 m, široka 2,15 i visoka 1,8 m. S motorom od 730 KS postiže najveću brzinu od 180 km/h. Operativni vrhunac leta je 4000 metara. Ovisno o količini

goriva i teretu, autonomija je od dva do četiri sata.

U siječnju 2009., Urban Aeronautics je objavio da su krenula preliminarna testiranja u zračnom tunelu za novi inačicu Mule namijenjenu za prijevoz tereta. Maksimalna brzina bila bi oko 400 km/h. Vjeruje se da bi nosivost bila usporediva s transportnim helikopterima CH-53 i AW-101.

Jednostavniji i brži način rješavanja problema transporta bio bi prenamjena klasičnih helikoptera u besposadne letjelice. U tom smjeru ide projekt NRUAV (Naval Rotary UAV) tvrtke IAI. IAI je uključen u prenamjenu indijskih mornaričkih helikoptera Alouette III u besposadne letjelice. Doduše, ovako prerađene helikoptere indijska bi ratna mornarica rabila na fregatama i razaračima za izviđanje iza radarskog horizonta, navođenje paljbe i procjenu njezina učinka. Zahvaljujući visokom stupnju autonomnosti procjenjuje se da bi bespilotni helikopteri Alouette mogli djelovati pri visokim valovima i lošim vremenskim uvjetima, znatno lošijima nego što to mogu helikopteri s posadom.

Uspije li prenamjena indijskih Alouettea, ne postoji nikakva zapreka da se tako prenamijene i drugi helikopteri.

Talijanski projekti

Uz Izrael i Sjedinjene Američke Države, Italija se nametnula kao treći najveći igrač na polju razvoja besposadnih letjelica. Prvo je tvrtka Selex Galileo pokrenula razvoj besposadne letjelice Falco. U međuvremenu je otkriveno da je Falco razvijen za potrebe pakistanskoga ratnog zrakoplovstva. Nakon dostavljenih pet sustava, pokrenuta je proizvodnja u Pakistanu.

Selex Galileo je potom od talijanskih oružanih snaga dobio ugovor za dostavu Falca, ali i nepoznatim stranim kupcima. Tvrtka intenzivno radi na ugradnji novih sustava, kao što je Picosar SAR radar, te pasivnih i aktivnih sustava za elektroničko djelovanje. Najnovija je inačica Falco Evo (Evolution). U izradi su četiri prototipa, a prvi je let planiran za polovicu 2010. Falco Evo nije nova letjelica, već su zadržani mnogi sustavi izvornog Falcoa.

Tako je raspon krila gotovo udvostručen, s 7,22 m na 14 m. Povećana je i najveća poletna masa s 490 na 750 kg. Istodobno je i masa korisnog tereta povećana sa 70 na 120 kg. Zbog povećanog uzgona većih krila brzina krstarenja je smanjena s 80 na 60 čvorova. Proizvođač navodi da smanjenje brzine krstarenja omogućava bolje uvjete obavljanja zadaća nadzora terena. Istodobno je i autonomnost povećana s 14 na 18 sati. Krila povećanog uzgona povećala su najveću visinu leta u odnosu na izvorni Falco za 1000 metara, na 6000 m. Zbog većih krila i povećanih repnih stabilizatora morali su razviti novi sustav za nadzor leta. Zapravo je razvijen

na švedskom poligonu za testiranje u Vidslu. Pritom je ostala u zraku osam sati. Nakon dodatnih testiranja te razvoja sustava, Sky-Y je nastavio letna testiranja u ožujku 2009. iznad talijanske regije Apulije. Testiranja su usmjerena na verifikaciju uporabljivosti automatiziranih sustava za nadzor, prije svega Selex Galileo East 46 sustava koji je stabiliziran pomoću kardanskog obruča. Sustavi su povezani s ugrađenim računalom za nadzor misije. Ova kombinacija omogućava automatizirano praćenje cilja i/ili automatski nadzor unaprijed određenog područja. Treba naglasiti da je Sky-Y prva prava europska Male bespilotna

Besposadna letjelica Falco talijanske tvrtke Selex Galileo

Foto: Selex Galileo

novi softver koji će se rabiti u postojećim računalima sustava za nadzor leta. Zanimljivo je da je Falco izvorno razvijen da djeluje ne samo s klasičnih poletno-sletnih staza već i s neuređenih poletnih staza, ali i s nosača zrakoplova. Stoga je Falconov stajni trap mnogo jači nego što je to zahtijevala masa letjelice, pa ga ne treba ojačavati prije ugradnje na Falco Evo.

Tvrtka Alenia proizvela je demonstrator tehnologija za bespilotnu letjelicu za srednje visine i veliki dolet (Male) nazvanu Sky-Y. Prvi je let obavljen u lipnju 2007. Krajem te godine letjelica mase 1200 kg obavila je seriju letnih testiranja

letjelica koja je dosegla razinu letnih testiranja. Računalo za nadzor misije razvijeno je u Quadraticsu. Zanimljivo je da je turbodizelski motor "posuđen" iz Fiata, te je izvorno namijenjen ugradnji u automobile. Sky-Y, uza sve napredne sustave, ima i automatizirano polijetanje, te mogućnost prenošenja podataka na velike udaljenosti u realnom vremenu preko satelitske podatkovne veze. Kao što smo napomenuli na početku, Sky-Y je tek demonstrator tehnologija koje će se rabiti na bespilotnoj letjelici Molyx, čiji je razvoj u tijeku. ■
(Tekst u cijelosti pročitajte na: www.hrvatski-vojniki.hr)

PROJEKT AMFIBIJSKE FREGATE

Pažljiviji promatrači zbivanja na svjetskoj mornaričkoj sceni lako su mogli uočiti novi trend, koji je na toj sceni prisutan u sve većoj mjeri posljednjih desetak godina. Ratne flote diljem svijeta uglavnom su u stalnom procesu brojčanog smanjivanja uz istodobni porast pojedinačne cijene bilo koje vrste suvremenoga borbenog površinskog plovila. Prije samo dvadesetak ili koju godinu više, cijena od milijardu dolara bila je rezervirana tek za američke velike nosače zrakoplova. Tu cijenu danas dostižu i ratni brodovi mnogo manjih gabarita i klasa (naravno, s punim paketima najsuvremenijeg naoružanja i opreme) od nosača zrakoplova. Nijedna mornarica na svijetu više nije u stanju održavati velike flote. S druge strane, brzi razvoj elektronike i brodograđevnih tehnologija omogućio je konstruktorima primjenu tzv. modularne gradnje ratnih brodova. Bit tog sustava sastoji se u mogućnosti da promijenite određene brodske module (cjeline) i tako brzo, efikasno i jeftino promijenite temeljnu namjenu broda. Riječ je o sposobnosti da npr. patrolni brod brzo pretvorite u minolovca, brzi raketni napadajni brod (FAMB)

ili nešto treće. Zadaća se na prvi pogled čini laka, ali konstruktori ratnih brodova znaju da nije nimalo jednostavna. Prvi takav suvremeni pristup modularnoj brodogradnji uspješno je realiziran upravo u "zemlji lego kockica" - Danskoj, izgradnjom njihove klase Flyvefisken. Primjenom modularnih tehnika ta je klasa mogla mijenjati svoje zadaće: od patrolnih preko borbenih do minskih i protuminskih.

Od tada do danas, svjedoci smo da su mnoge svjetske ratne mornarice, svaka prema svojim potrebama, počele razvijati određene mornaričke projekte u kojima su kombinirale elemente modularnosti, ali i funkcionalne elemente na prvi pogled nespojivih klasa brodova. Tako su se u posljednjih desetak godina pojavili projekti: brzi amfibijsko-jurišni trimarani, razarači-nosači letjelica, fleksibilni multifunkcionalni logistički brodovi, litoralni trimarani, trimaranske fregate itd. Površinske plovne jedinice poput danskih Flyvefiskena i Absaloma, američkih LCS-2 Independencea i HSX te japanskih Hyuge i Ise jesu današnja realnost. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na: www.hrvatski-vojniki.hr)

Na svjetskom tržištu vojne brodogradnje pojavio se prijedlog nove vrste hibridnog broda, tzv. amfibijske fregate, koja bi se u bliskoj budućnosti mogla pokazati vrlo prihvatljivim izborom za male mornarice, ali i za mornarice srednje veličine

U svom prvom izlazu, 31. kolovoza, Ferić obara jedan lovac Bf109 iznad Biggin Hilla. Dugi niz zračnih pobjeda 303. poljske eskadrile RAF-a otvorio je Hrvat

MIROSLAV FERIĆ

- AS BITKE ZA BRITANIJU (II. dio)

Ferić (drugi zdesna) dobio je više britanskih odličja

Uključivanje Poljaka u britanske zračne snage ne ide glatko jer, kao i Francuzi, Britanci imaju predrasude o sposobnostima Poljaka. Kako Njemačka od sredine srpnja djeluje po konvojima u La Mancheu i po južnoj obali Engleske, Englezi ipak ustrojavaju poljske eskadrile RAF-a. S nadimkom Ox (engl. Vol), 2. kolovoza 1940. mladi Hrvat Miroslav Ferić ulazi u sastav 303. lovačke eskadrile RAF-a (303. RAF squadron) u Northoltu. Eskadrila je nazvana imenom

Tadeusza *Kościuszka* jer je velik dio osoblja služio u istoimenoj eskadrili u domovini. Potkraj kolovoza Ferić završava obuku na lovcu Hurricane 1.

Počinje bitka

Nijemci 13. kolovoza 1940. pokreću opsežna zračna djelovanja: počinje Bitka za Britaniju. Sraz je strahovit. Obje strane trpe goleme gubitke. Povećanom proizvodnjom Britanci nadomještaju gubitak zrakoplova. No, gubitak ljudi

najveći je problem. Britanci su, naime, još u Francuskoj izgubili 380 vojnih pilota. Stoga skraćuju školovanje pilota sa šest na samo mjesec dana, potom na samo petnaest dana. Mladi i potpuno neiskusni britanski piloti ginu u prvim susretima s neprijateljem.

Iako željni borbe, Poljaci su i nadalje držani izvan borbi. Britanci shvaćaju da pred sobom imaju vrsnu eskadrilu tek 30. kolovoza 1940., kad jedan nervozni poljski letač samovoljno ruši njemački zrakoplov. Već sutradan Poljaci lete na borbene zadaće. Miroslav Ferić u svom prvom izlazu, 31. kolovoza, obara jedan lovac Bf109 iznad Biggin Hilla. Dugi niz zračnih pobjeda 303. poljske eskadrile RAF-a otvorio je Hrvat. U istom letu ostala petorica pilota iz Ferićeve formacije također upisuju pobjede. U sljedećem susretu s Me Bf109, 2. rujna 1940., Miroslav Ferić progoni svog protivnika i duboko iznad Kanala postiže novu, ali nepotvrđenu pobjedu. Tada je njegov Hurricane pogođen pa Ferić jedva uspijeva doletjeti do obale. Prisilno slijeće u Eythorne. Zrakoplov je potpuno uništen, ali je letač neozlijeđen. Dana 6. rujna 1940. Ferić ruši još jedan Bf109. Nove dvije pobjede ostvario je 15. rujna. Za vrijeme jutarnjih borbi obara lovac Bf109, a poslije i bombarder Bf110. Drugi put je uništio dvije letjelice u istom danu, 27. rujna. U borbi s formacijom bombardera iznad Horshama ruši Henkel He111 i lovac Bf109 iz pratnje. Sudjeluje u napadu 5. listopada na skupinu od desetak bombardera Bf110 šticećenih lovcima te obara jedan. Ovo mu je i posljednja u

Hrvatski pilot je pokopan s visokim vojnim počastima.
Poginuo je na rutinskom trenažnom letu

nizu od šest potvrđenih pobjeda u kabini Hurricana. Na poljski Dan Ustava, 3. svibnja 1941., promaknut je u čin poručnika. Četiri dana poslije, 7. svibnja 1941., Ferić se obratio okupiranoj poljskoj naciji putem Radio BBC-ja hrabreći sunarodnjake da izdrže u tim teškim trenucima njemačko-sovjetske okupacije.

Kobni trenažni let

Na novom britanskom lovcu Spitfire ostvarit će dvije posljednje zračne pobjede. Prvu 22. lipnja 1941. godine: leteći na zadaći zaštite bombardera iznad Hazebroucka obara Bf109, a pet dana poslije oštećuje još jedan. U veljači 1942. ponovo je u zrakoplovu i radi kao instruktor u Grangemouthu, ali se na svoj zahtjev vraća borbenim letovima. Spitfireom leti rutinski trenažni let 14. veljače, kada pri izvođenju akrobacija na vrlo maloj visini od 1000 metara dolazi do kolapsa ramenačice krila. Dio krila udara u rep zrakoplova. Pilot otvara poklopac kabine, ali ne uspijeva iskočiti. Zrakoplov silovito udara u betonsku podlogu, a Ferić pogiba na licu mjesta. Pokopan je 19. veljače 1942. na groblju

u Northwoodu s najvišim počastima. Ferić je imao sina, dvogodišnjeg Phillipa, sa zaručnicom Engleskinjom. Nositelj je brojnih britanskih i poljskih odličja. Dana 18. rujna 1940. odlikovan je Srebrnim križem - Virtuti Militari, dva puta poljskim Križem za hrabrost i 15. prosinca 1940. britanskim odličjem Distinguish Flying Cross.

Ferić je bio omiljen zbog vedre naravi. Nadimak Ox dodijeljen mu je iz simpatije. Vodio je ratni dnevnik eskadrile od rujna 1939. pa do svoje pogibije. U dnevniku su on i njegovi suborci

bilježili događaje, mišljenja, osjećaje i dojmove. Dnevnik se danas čuva u Poljskom ratnom institutu Sikorski u Londonu. Nastavili su ga pisati kolege iz postrojbe i nakon Ferićeve smrti. Po toj kronici su Lyne Olson i Stanley Cloud napisali knjigu o 303. lovačkoj skupini RAF-a pod naslovom "Pitanje časti". Osnovna škola koju je Miroslav Ferić pohađao u Ostrowu Wielkopolskom u Poljskoj nosi njegovo ime od 1981. godine. U Hrvatskoj, o Feriću je pisala Jelena Puškarić 23. lipnja 2006. u časopisu Hrvatsko slovo. ■

POPIS POBJEDA: MIROSLAV FERİĆ

R.BR.	DATUM	POSTROJBA	ZRAKOPLOV	ŽRTVA	POBJEDA
1.	03.09.1939.	111. eskadrila	P.11c	1/3 x Bf110	potvrđena
2.	09.09.1939.	111. eskadrila	P.11c	Hs126	potvrđena
3.	31.08.1940.	303. eskadrila	Hurricane I	Bf109	potvrđena
4.	02.09.1940.	303. eskadrile	Hurricane I	Bf109	nepotvrđena
5.	06.09.1940.	303. eskadrila	Hurricane I	Bf109	potvrđena
6.	15.09.1940.	303. eskadrila	Hurricane I	Bf109	potvrđena
7.	15.09.1940.	303. eskadrila	Hurricane I	Bf110	potvrđena
8.	27.09.1940.	303. eskadrila	Hurricane I	He111	potvrđena
9.	27.09.1940.	303. eskadrila	Hurricane I	Bf109	potvrđena
10.	05.10.1940.	303. eskadrila	Hurricane I	Bf110	potvrđena
11.	22.06.1941.	303. eskadrila	Spitfire II	Bf109	potvrđena
12.	27.06.1941.	303. eskadrila	Spitfire II	Bf109	oštećen

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

Izvjешća o napadima srpskih postrojbi na području Banovine i Pounja u srpnju 1991. (II. dio)

Nakon izvješća zapovjednika Ratnoga štaba Dvor, Bogdana Vajagića, o tijeku napada 26. srpnja 1991. i zločinu srpskih postrojbi nad hrvatskim redarstvenicima i civilima, koje je predstavljeno u prošlom broju *Hrvatskoga vojnika*, načelnik Ratnoga štaba Dvor Nikola Boljanić 28. srpnja 1991. u novom izvješću Izvršnom vijeću SO Dvor zatražio je razrješenje s dužnosti i potvrdio zločin u kojemu su zapovjednik Jedinice za posebne namjene Nikola Sundać i pripadnici Diverzantskog voda pobili zatvorenike i žene na liječenju u Domu zdravlja Dvor:

“Zahtijevam od Izvršnog vijeća SO Dvor da me odmah razriješi dužnosti načelnika Ratnog štaba, jer nisam u mogućnosti više obavljati tu dužnost iz sljedećih razloga:

1. Dana 26. 07. 1991. u večernjim satima komandir diverzantskog odreda Sundać Nikola sa pripadnikom te jedinice tzv. Kidom upao je u prostorije štaba u Dvoru, pucao u prostorije štaba nazivajući članove štaba ustašama, te da će nas sve pobiti. Tom prilikom sastanku komandira sa komandantima bataljona prisustvovali su i pripadnici specijalne jedinice Kapetana Dragana (Vasiljkovića, op.a.) iz Knina, Komazec (Goran, op.a.), Popović (Mišo, op.a.) i ostali.

2. Dana 27. 07. 1991. u prije podnevnim satima u prostoriju štaba u Dvoru upao je zamjenik komandira diverzantskog voda Knežević (Milorad, op.a.) sa još četvoricom naoružanih u kancelariju načelnika štaba, uperili automatske puške u njega i prisutnog člana štaba Ivanović Miloša, tražeći da se odmah njemu predaju zatvorenici koji se u zatvoru u Stanici milicije Dvor nalaze, radi sprovođenja u Knin.

3. Nakon što sam izdao naredbu komandiru Stanice milicije kako su tražili,

ponovo su nakon kraćeg vremena sa uperenim puškama ušli u Štab te preteći mi tražili da kompletan Štab podnese ostavku (u toku dana). Obećao sam im da ću to lično i učiniti kao načelnik Štaba, ali da nisam ja nadležan smjenjivati komandanta i ostale članove Štaba, te da ću ostavku lično napisati ali do konca dana 28. 07. 1991. do kada mogu

Spomenik braniteljima Struge poginulima u srpskoj operaciji *Žaoka* 1991. U samoubojstvenom skoku na srpski oklopni kamion, ispred kojega je bio živi štit hrvatskih civila, poginuli su Mile Blažević - Čađo, domaći pričuvni policajac, i Željko Filipović, prometni policajac iz PU Zagreb, policijske postrojbe koja je bila poslana u pomoć braniteljima Pounja. Spomenik je postavljen na mjestu gdje se dogodio taj junački čin

primiti izvještaje komandira svih jedinica te svih bataljona.

4. Dana 28. 07. 1991. u večernjim satima dobio sam informaciju da je došlo do nekontrolisanog i nečasnog djela od strane pripadnika diverzantskog voda koji su istog dana lišili života bolesnike (žene) u Domu zdravlja u Dvoru.

5. Dana 20. VII Grabundžija Savan sa grupom ljudi pod pretnjom oružja otjerao je minobacački vod sa položaja u Donjoj Oraovici čime je poremetio plan izvođenja operacije.

6. Dana 23. 07. 1991. Žunić Nikola je s grupom naoružanih ljudi pod pretnjom oružja udaljio minobacački vod sa položaja između D. Javornje i Rosulja čime je također poremetio plan izvođenja akcije.

U situaciji gdje se ispoljila takva disciplina otkazivanja poslušnosti i stvaranja anarhičnog stanja, sijanjem straha i opšte nesigurnosti, nisam više u mogućnosti obavljati te dužnosti, te molim da navedene razloge uvažite, s tim što ću navesti još dva važna segmenta svoje odluke.“ (HR-DAS, 610, kut. 2, 10. sjednica IV SO Dvor)

Navedena izvješća zapovjednika i načelnika Ratnog štaba Dvor govore o nečasnom ponašanju pripadnika postrojbi pobunjenih Srba. Smatra se da je tijekom akcije *Žaoka* u obrani Pounja izgubilo život 12 hrvatskih policajaca i 20 civila (podaci iz rada Jakše Raguža “Pad policijske postaje Kozibrod“, *Petrinjski zbornik za povijest i obnovu zavičaja*, god. IV, broj 9/2007). Sela s većinskim hrvatskim stanovništvom, odnosno kuće Hrvata u selima što su ih zauzele srpske postrojbe bile su opljačkane i zapaljene. Mirisi paljevine i raspadnutih tijela ubijenih Hrvata ili uginulih životinja širili su se zauzetim selima u okolici Gline. O tome da je takvo stanje potrajalo nešto duže nego što je uobičajeno i da je takva situacija postala neizdrživa, svjedoči Zapovijed štaba TO Gline od 16. kolovoza 1991. o radnoj obvezi za izvršenje pokopa ljudi i stoke u selima Kraljevčani, Dragotinci, Prnjavor i Čuntić (HR-HMDCDR, 2., kut. 306). ■

*U sljedećem broju: Izvjешća o napadima srpskih postrojbi na području Banovine i Pounja u srpnju 1991. (III. dio)

Jesen

Prijatelju moj, jesen je.
Mladost i radost
dragovoljaca hrvatskih krenula je.
Ljetno odijelo i puška stara
ko ljubavnica mlada
čekala je.

Prijatelju, jesen je.
Mraz i kiša što po licu teče
ko majčine suze
za sinom jedincom
kad plače
čekali su nas.

Prijatelju moj, jesen je.
I noći duge pune tuge
s puškom ljubavnicom mladom
čekale su.

Prijatelju moj, jesen je.
I vapaj tuđinca neprijatelja
što ranjen među minama
u noći dugoj punoj tuge
za pomoć moli
čekao nas je.

Prijatelju moj, jesen je.
I hrabra srca mlada,
što u noći tužnoj u pomoć
ranjenom neprijatelju
u minsko polje kreću,
zvala su nas.

Prijatelju moj, jesen je.
U noći dugoj punoj tuge
uz prasak strašan,
prijatelju, ostao si.

Prijatelju moj,
na odru tvom jesen je.
I prošle su godine duge
i noći pune tuge.
Prijatelju, u mom srcu
jesen zauvijek
ostala je.

Čedomir VALJAK, Nedelišće

Pjesma je posvećena Marijanu Zadravcu – Macanu, koji je smrtno ranjen u minskom polju u Malom Banovcu prilikom spašavanja neprijateljskog vojnika, i prvoj dragovoljačkoj satniji 54. samostalnog bataljuna Međimurske županije

“Blaženi koji ne vidješe, a vjeruju“

Evangelisti Matej i Luka, svaki na svoj način, zabilježili su Isusov Govor na Gori. Iz tog govora osobito su nam poznata Blaženstva. Apostol i evangelist Ivan ta blaženstva u svom evanđelju ne spominje, ali zato spominje nešto što možemo nazvati zadnjim evanđeoskim blaženstvom. Ono nam je predstavljeno u ovonedjeljnom evanđeoskom odlomku (Iv 20, 19-31) i glasi: “Blaženi koji ne vidješe, a vjeruju.” To blaženstvo izrekao je uskrsnuli Krist nakon što je uspio i samoga apostola Tomu uvjeriti u svoje uskrsnuće. Naime, Toma nije bio nazočan kad se Isus ukazivao svojim učenicima nakon uskrsnuća. Kad su mu oni o tome pripovijedali, Toma je odgovarao: “Ako ne vidim na njegovim rukama biljeg čavala i ne stavim svoj prst u mjesto čavala, ako ne stavim svoju ruku u njegov bok, neću vjerovati.” Sljedeće ukazanje uskrsloga Krista učenicima uslijedilo je nakon osam dana. Ovaj put i Toma je nazočio tom činu. Znajući za njegove sumnje i nevjeru, reče mu Isus: “Prinesi prst ovamo i pogledaj mi ruke! Prinesi ruku i stavi je u moj bok i ne budi nevjeran nego vjeran.”

Iako mnoge čudi Tomina nevjera, ipak njega ne treba proglašavati “nevjernim Tomom”. Identitet uskrsloga Krista nije bilo lako povezati s identitetom rassetoga Krista. Istina, riječ je o istoj osobi, ali kako to u tom trenutku znati? Točno je da im je Isus sve to prije govorio. Slušali su više puta od njega što će se s njim dogoditi, kakvom će smrću završiti, kad će uskrsnuti od mrtvih, ali ipak je to prevelik šok da bi ga se u tako kratkom vremenu moglo ozbiljno sagledati. Čim se Toma uvjerio u istovjetnost osobe rassetoga i uskrsloga Krista, čim se u to konkretno osvjedočio, iz njegova srca izlaze riječi: “Gospodin moj i Bog moj.”

Sveti Grgur Veliki, mudar čovjek, napisao je: “Više nam odgovara Tomina nevjera negoli vjera apostola koji povjerovala, jer je Toma Blizanac lik drame koju žive mnogi od nas. Toma je govorio u ime mnogih od nas i za sve nas je dobio odgovor.” To je važno. Toma je za sve nas dobio odgovor. Zbog toga mi više ne trebamo imati sumnje i naša bi vjera, nakon Tomine nevjere, trebala biti postojana. Toma nam je pomogao da shvatimo da je umrli i uskrsli Krist ista osoba. Tomino ispitivanje i provjera oslobodili su nas sumnji. Mi više ne trebamo provjeravati. Možemo otkloniti sumnje. Ne ispitujući, možemo s Tomom reći: “Gospodin moj i Bog moj.”

Pojavljanja uskrsloga Krista vratila su apostolima vjeru u život i probudila u njima mnoga nadanja. Oni koji su “u strahu od Židova bili zatvorili vrata” dobivaju sada od Krista mandat: “Kao što mene posla Otac i ja šaljem vas.” Vjerojatno ni Toma ni drugi apostoli za izvršenje toga mandata ne bi bili spremni da se nisu susreli s uskrslim Kristom i da u tim susretima nije osnažena njihova vjera. Uplašeni nakon Isusova razapinjanja razbježali su se na razne strane, bojeći se za vlastiti život. Sada kad im se Krist ponovno objavio i kad su spoznali da je to onaj isti raspeti u kojega su prije razapinjanja bezrezervno vjerovali, drago im je čuti Isusove riječi: “Primitite Duha Svetoga. Kojima otpustite grijeha, otpuštaju im se; kojima zadržite, zadržani su im.”

Ove riječi uskrsloga Krista učenicima doživljam kao novo blaženstvo za nas današnje ljude koji vjerujemo u uskrsnuće Isusovo, ne imajući mogućnosti poput Tome to i osobno provjeriti. Ta ovlast koju je Krist sa sebe prenio na svoje učenike za nas je jednako blažena poruka kao i vijest o uskrsnuću. Krist nas je svojom smrću na križu otkupio, svojim uskrsnućem oslobodio okova smrtnosti, ali se od naših svakodnevnih grešnosti oslobadamo jedino snagom Duha Svetoga, kojega je Bog poslao nad učenike, da u njegovo ime oslobadaju od grijeha ili nas, pak, drže u okovima smrtnosti.

Zato su svećenici, upravo zbog ove Isusove riječi “kojima otpustite grijeha, otpuštaju im se; kojima zadržite, zadržani su im”, blaženstvo samo po sebi, jer nam preko ovlasti otpuštanja grijeha omogućuju pristup blaženstvu. O tome svjedoči i spis Djela apostolska, kazujući da su mnogi muževi i žene “na trgove iznosili bolesnike i postavljali ih na ležaljke i posteljama ne bi li, kad Petar bude prolazio, bar sjena njegova osjenila kojega od njih. A slijegalo se i mnoštvo iz gradova oko Jeruzalema: donosili bi bolesnike i opsjednute od nečistih duhova, i svi bi ozdravljali” (Dj 5, 12-16). To je dar uskrsloga Krista, u kojega, iako ga ne vidimo, treba vjerovati i kojemu treba reći: “Gospodin moj i Bog moj!”

Žarko RELOTA

BIBLIOTEKA

Slobodan Prosperov Novak
Pričaj mi o Europi
Naklada Ljevak, Zagreb, 2010.

Nova knjiga Slobodana Prosperova Novaka bavi se civilizacijskim korijenima i kulturnom baštinom najstarijeg kontinenta. U knjizi su opisana različita poimanja Europe, teritorijalna i povijesna; iznose se znanja o podrijetlu njezina imena, ali i o različitim poimanjima njezine cjelovitosti; određuje joj se kulturni prostor i civilizacijske međe. Ono na čemu autor najviše inzistira jest kronološki i problemski opis četiri Europe, to jest četiri pokušaja da se kontinent doživi kao cjelina. Tako se opisuje europska cjelovitost od one ranokršćanske Karla Velikoga, preko humanističke Erazma Rotterdamskoga i Voltaireove prosvjetiteljske, do ove najnovije koja upravo nastaje pred očima našeg naraštaja.

Autor svoje izlaganje temelji pretežno na analizi civilizacijskog pojmovnika, tako da je njegov rukopis svojevrsna kulturna povijest u kojoj se i podaci o ratovima i političkim događajima sagledavaju iz kuta umjetnosti i znanosti. Takav pogled nije spriječio autora da opiše identitetnu povijest europskih nacija, da naglasi teritorijalni razvitak kontinenta te da se pozabavi prijepornim mjestima i područjima, kako u religijskom tako i u geopolitičkom i socijalnom krajoliku Europe. Knjiga je organizirana u tri tipa teksta: uz osnovni i kronološki organiziran rukopis, djelo je opskrbljeno okviričima u kojima se analiziraju ili kratko osvjetljaju izabrane teme i osobe iz europske povijesti, a cijelu knjigu prate kronološke tablice svedene na najnužnije, ali i najneobičnije, te stoga vrlo rječište podatke. Hrvatska kulturna i politička povijest u djelo je uključena, ali ne na posebno vidljiv način, pa je krajnji dojam svih tih spomena hrvatske kulturne i političke povijesti kao da je ova kratka povijest Europe napisana sad iz engleskog i talijanskog, a sad iz njemačkog ili francuskog kuta. Knjiga je bogato ilustrirana sa 120 fotografija.

Priredila Mirela MENGES

FILMOTEKA

Bijela vrpca

- austrijsko-njemačko-francuska drama
- redatelj: Michael Haneke
- distributer: Continental film
- trajanje: 87 minuta
- glume: Christian Friedel, Ulrich Tukur, Leonie Benesch

U godini uoči početka I. svjetskog rata pratimo život jednoga provincijskog njemačkog sela. U poljoprivrednoj zajednici u kojoj pola stanovništva radi za gospodina baruna, velik utjecaj, posebice na djecu, ima strogi protestantski pastor. U selu se počnu događati neobične nesreće, koje postupno poprimaju oblik kaznenog rituala. Postavljen je konop kojim je oboren doktorov konj, zapaljen je štagalj, dvoje djece je oteto i mučeno. Seoski učitelj promatra što se događa, istražuje i malo-pomalo otkriva nevjerojatnu istinu...

Michael Haneke dobro je znano redateljsko ime. Svi njegovi filmovi, pa i ovaj, ovijeni su slutnjom nemilih događaja. Ovaj put se koristio crno-bijelom fotografijom da bi dočarao neveselu zbilju njemačke provincije na početku XX. stoljeća. Bijelu vrpcu nosila su djeca kako bi svi mogli vidjeti da su ih roditelji kaznili. Naslov njemačkog izvornika nosi i dodatak: *njemačka dječja priča*.

Djeca o kojoj je ovdje riječ svjedoci su okrutnosti svijeta u kojemu žive i, premda nisu svjesni što se događa, žigovi im ostaju utisnuti do kraja života. Upravo ta djeca svoju psihičku zrelost dosegnut će u vrijeme Hitlerova uspona na vlast. Ovim filmom ja sam upravo oduševljen i usuđujem ga se proglasiti najboljim umjetničkim pogledom na neko povijesno razdoblje ikad snimljenim.

Leon RIZMAUL

VREMEPLOV

12. travnja 1204.

Križari zauzeli Carigrad

Papa Inocent III., za čije je vladavine papinska moć dosegla vrhunac i nametnula se svjetovnim vladarima, pokrenuo je početkom XIII. stoljeća IV. križarski rat s namjerom ponovnog osvajanja Jeruzalema te obračunavanja sa središtem muslimanske moći toga doba, Egiptom. Križari iz raznih dijelova Europe sastali su se u Veneciji, odakle su namjeravali krenuti brodovima prema Svetoj zemlji. U Veneciji su shvatili da nemaju dovoljno novca za prijevoz, a mletački dužd Enrico Dandolo ponudio im je nagodbu prema kojoj su trebali za Veneciju osvojiti konkurentski grad Zadar i ravnopravno s Mlečanima podijeliti osvojeni plijen. Križari su prihvatili plan i, unatoč papinim prosvjedima, u studenom 1202. u ime kršćanstva osvojili i devastirali kršćanski dalmatinski grad koji nije imao muslimanskog stanovništva. U Zadru se križarima pridružio bizantski kraljević Aleksije IV., sin svrgnutog i zatočenog cara Isaka Andela. Aleksije im je obećao golemu svotu novca za nastavak križarskog pohoda prema Jeruzalemu ako njegova oca vrate na prijestolje. Križari su svoj dio pogodbe izvršili u ljeto 1203., no Aleksije, postavši očevo suvladar, nije bio u mogućnosti platiti obećane iznose europskim vitezovima utaborenima izvan gradskih zidina. Njegova ovisnost o križarima prouzrokovala je 1204. pobunu carigradskog stanovništva i ubojstvo obojice careva. Shvativši da zadarsko obećanje neće biti ispunjeno, Mlečani i križari sklopili su ugovor o raspodjeli Bizantskog Carstva te 12. travnja 1204. krenuli u opći napad na grad. Otpora gotovo da nije ni bilo pa su ga zauzeli već sljedećeg dana i - temeljito opljačkali. U pljački je osim blaga Venecija ostvarila još jedan cilj: slomom velikog konkurenta postala je istinski vladar svjetske trgovine, a Carigrad, legalni nasljednik Rimskog Carstva i najrazvijeniji kulturni centar kršćanstva onoga doba, koji je dotad stoljećima odolijevao barbarskim nastajima, dočekao je da ga razore vojnici s ušivenim križevima u "svetom ratu". Srušivši Bizant, križari su proglasili svoje Latinsko Carstvo, koje se održalo pedesetak godina, nakon čega je Mihajlo Paleolog obnovio Bizant, ali sjaj Istočnog Rimskog Carstva prije IV. križarskog rata nikad više nije vraćen.

10. travnja 1919. - ubijen meks. revolucionar Emiliano Zapata

13. travnja 1519. - umrla franc. kraljica Katarina de Medici

13. travnja 1970. - nesreća na Apollu 13

13. travnja 1979. - Idi Amin svrgnut s vlasti u Ugandi

14. travnja 1988. - povlačenje Crvene armije iz Afganistana

15. travnja 1912. - potonuo "Titanik"

Leon RIZMAUL

Plaketa 9. gardijske brigade *Vukovi*

Plaketa je pravokutna, dimenzija 81 mm vodoravno (dužine), okomito (visine) 110 mm i debljine 2 mm te izvedena u višeslojnom reljefu, tako da je temeljni dio u plitkom reljefu, dok je prikaz vučje glave istaknut za 2 mm. Svi prikazi i plaketa jesu pozlaćeni. Vanjski rubni dio plakete je istaknut, a unutar okvira podloga je točkasto prešana. Slijedi natpis: desno, **PRIMUS**, gore **IN-TER**, lijevo **PARES**, dolje “**VUKOVI**”. U središtu prikaza plakete nalazi se službeni znak postrojbe. U kruništu je natpis: **9. GARDIJSKA / BRIGADA**. Ostali dio štita prati tropruti pleter. Ispod natpisa i unutar pletera, na vodoravnim urezanim crtama, vidi se u konturama prostor Republike Hrvatske, na kojemu se kao čuvar nalazi reljefno posebno istaknut

prikaz glave vuka u laganom desnom profilu.

Na poledini, koja je točkasto obrađena, nalazi se natpis: **IKOM ZAGREB**.

Pločica za tekst je dimenzija: 81 x 23 x 1 mm. Gornji i donji vodoravni rub pozlaćene pločice prati lijepo izveden prikaz troprutog pletera, koji se na rubovima zatvara unutar sebe. Iznad donjeg pletera, od sredine nalijevo teče natpis: **9. gardijska brigada HV**, veličine slova 2,5 mm i ispisan u kurzivu.

Kutija: 137 x 198 x 23 mm; plavo prošarana, glatka, s pozlaćenim prikazom grba Republike Hrvatske, veličine 50 x 32 mm. Kutija se zatvara pozlaćenom kopčom, koja se nalazi u sredini. Poklopac kutije je s unutarnje strane od bijele svile, s pozlaćenim natpisom:

9. gardijska brigada / “VUKOVI”. Veličina slova je 6 mm.

Podložni dio za plaketu je od tamno-plavog baršuna.

**HRVATSKI
VOJNIK**

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE RH
SLUŽBA ZA ODNOS S JAVNOŠĆU I INFORMIRANJE
Odjel hrvatskih vojnih glasila

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@morh.hr)

Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@morh.hr)

Zamjenik glavnog urednika za internet: Toma Vlašić (toma.vlastic@morh.hr)

Urednici i novinari: Marija Alvir (marija.alvir@morh.hr), Leida Parlov (leida.parlov@morh.hr), Domagoj Vlahović (domagoj_vlahovic@yahoo.com)

Lektorice: Gordana Jelavić, Boženka Bagarić, Milenka Pervan Stipić

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotograf: Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković, Damir Bebek, Predrag Belušić

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morh.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo, tel: 3784-937

Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tisak: Vjesnik d.d., Slavonska avenija 4, Zagreb

Naslov uredništva: MORH, Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p. 252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

http://www.hrvatski-vojniki.hr, e-mail: hrvojenik@morh.hr

Naklada: 5400 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2010. Novinarski prilogi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

mil.ru/eng/

Predstavljajući stranicu **Ministarstva obrane Ruske Federacije**, odlučujemo se za njezinu inačicu na engleskom jeziku. Utipkavanje **mil.ru/eng/** dat će vam potrebne osnovne informacije o ministarstvu i oružanim snagama, a dostupna je i solidna fotogalerija. No, ako se služite ruskim ili možete dešifrirati rusku ćirilicu, svakako se prebacite na **mil.ru**. Ponuda je ondje mnogo bogatija, baš u svim segmentima. Dovoljno je pogledati kojim se tempom obnavljaju vijesti: njih nekoliko svježih pojavljuje se svakog dana. Bogatstvo fotogalerija nećemo ni uspoređivati, nema smisla, iako bi i izvorna inačica mogla ponuditi i ponešto visokorezolutnih uradaka. U svakom slučaju, stranicu vrijedi pogledati, pa čak i onu siromašniju, na engleskom.

D. VLAHOVIĆ

web info

HRVATSKI NATO VOJNIK

Vrhunski opremljen, odlično obučeni hrvatski vojnici spremni su za sve izazove modernog doba. U procesu opremanja koriste se isključivo proizvodi vrhunske kvalitete s izrazitom dominacijom hrvatskih proizvođača.

KROKO

Naočale s balističkom zaštitom ESS

KROKO

Naprtnjača Kroko M115 sa spremnikom za vodu 3 lit Camelbak

Marama pustinjska Shemag

Kaciga s balističkom zaštitom Šestan Busch, Hrvatska

Radioveza s Laringofonom „U“

KROKO

Prsluk zaštitni borbeni s balističkim pločama Kroko M120 ThermoTex i Outlast unutarnje strane: bolja prozračnost i regulacija topline Protukluzne gume za kundak Džepovi za spremnike streljiva, masku, ručne bombe, bacač granata i opremu mogu se modularno prilagoditi za svaku zadaću. Balistička zaštita tijela, sa svih strana

Odora s digitalnim uzorkom Hrvatske u pustinjskoj boji. Izvrsna maskirna prikrivnost, moderni materijali, tretirano za nevidljivost u infracrvenom okruženju.

OSRH - vodeni žig na digitalnoj šari za zaštitu hrvatske odore

Rukavice taktičke ljetne i negorive Kroko RES29

Jurišna puška G36

Set za prvu pomoć

Zaštitna maska za lice

Zeleni laser s lampom za naoružanje Beamshot

Opasač s produžetkom futrole na nogu i futrolom za samokres Kroko M116

Samokres HS 2000, HS Produkt, Hrvatska

Donje rublje: Galeb, za tople uvjete: Underarmour, osigurava transport vlage od površine kože i kompresijom i zaštitom od UV zračenja.

Donje rublje za hladne uvjete: Outlast, regulacija topline ovisno o temperaturi okoliša, hladi odnosno grije tijelo korisnika

Štitnici za koljena Kroko

KROKO

Set za preživljavanje Kroko: Ručni alat Leatherman; Lampa baterijska SureFire, limerika sa sitnom opremom za preživljavanje BCB; Uređaj protiv komaraca TK1 Hrvatska; Spremnik za vodu 1,5 lit Camelbak; Kemijske svjetiljke-štipci; Prva pomoć mali komplet Lola Ribar

Čizme vojničke: Inkop, Sloga, Borovo, Jelen, Geox, Hrvatska

GEOX

Ostala oprema: Potkapa negoriva; Karabiner Petzl, Šator za jednu osobu Kroko, Hrvatska; Signalno Ogledalo, GPS Uređaj; Uređaj za noćno izviđanje i u razvoju „Future Soldier Program Hrvatska“

Nož borbeni Extrema Ratio

KROKO

Nadjakna, podjakna i hlače u maskirnoj šari od trošnog laminata s parapropusnom i vodoodbojnom membranom

KROKO

Lider u razvoju, proizvodnji i distribuciji vojno policijske opreme:

KROKO INTERNATIONAL d.o.o.

Posl. Centar Vukovarska 269D, Zagreb, Hrvatska, Tel: 01/ 3772 777, www.kroko.hr